

Bestemmingsplan
Dongjum, Herbaijum, Hitzum,
Oosterbierum, Peins, Ried
en Schalsum

Vastgesteld 3 september 2009

**Bestemmingsplan
Dongjum, Herbaijum, Hitzum,
Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum**

Code 08-17-02 / 03-09-09

GEMEENTE FRANEKERADEEL 08-17-02 / 03-09-09
BESTEMMINGSPLAN
DONGJUM, HERBAIJUM, HITZUM, OOSTERBIERUM, PEINS, RIED
EN SCHALSUM

TOELICHTING

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding	1
1. 2. Ligging plangebied	1
1. 3. Vigerende bestemmingsplannen	3
1. 4. Leeswijzer	3
2. DE DORPEN	4
2. 1. Ontstaansgeschiedenis	4
2. 2. Dongjum	4
2. 3. Herbaijum	6
2. 4. Hitzum	9
2. 5. Oosterbierum	11
2. 6. Peins	13
2. 7. Ried	16
2. 8. Schalsum	18
3. BELEIDSKADER	21
3. 1. Provinciaal beleid	21
3. 2. Gemeentelijk beleid	22
3. 3. Dorps- en woonvisies	25
4. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN	31
4. 1. Milieuzonering	31
4. 2. Wegverkeerslawaaï	32
4. 3. Water	33
4. 4. Bodem	36
4. 5. Archeologie	37
4. 6. Ecologie	40
4. 7. Externe veiligheid	41
4. 8. Luchtkwaliteit	43
4. 9. Kabels en leidingen	44
5. PLANUITGANGSPUNTEN	45
5. 1. Algemene uitgangspunten	45
5. 2. Wonen	45
5. 3. Bedrijvigheid	46
5. 4. Sportief-recreatieve voorzieningen	47
5. 5. Maatschappelijke voorzieningen	47
5. 6. Openbare ruimte	48
5. 7. Obstakels en randvoorwaarden	49

6. PLANBESCHRIJVING	50
6. 1. Het juridisch systeem	50
6. 2. Toelichting op de bestemmingen	52
6. 3. Toelichting op dubbelbestemmingen	57
6. 4. Toelichting op wijzigingsgebieden	58
7. UITVOERBAARHEID	59
7. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	59
7. 2. Economische uitvoerbaarheid	59
8. OVERLEG EN INSPRAAK	60
8. 1. Overleg	60
8. 2. Inspraak	69
8. 3. Ambtelijke aanpassingen	70
9. RAADSVASTSTELLING	71

Bijlage 1 Overleg- en Inspraakreacties

Bijlage 2 Raadsstukken vaststelling

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding

In het actualiseringstraject van bestemmingsplannen in de gemeente Franekeradeel zijn voor de grotere dorpen specifieke bestemmingsplannen opgesteld. De kleinste dorpen binnen de gemeente (Boer, Firdgum en Zweins) zijn opgenomen in het bestemmingsplan voor het buitengebied. De overige dorpen die niet in deze plannen zijn meegenomen zijn momenteel geregeld in separate bestemmingsplannen. Het betreft de dorpen Dongjum, Herbaijum, Hitzum, Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum. De bestemmingsplannen van deze dorpen zijn op verschillende punten verouderd, waardoor het bestaande juridisch-planologische regime niet langer het gewenste of actuele kader biedt.

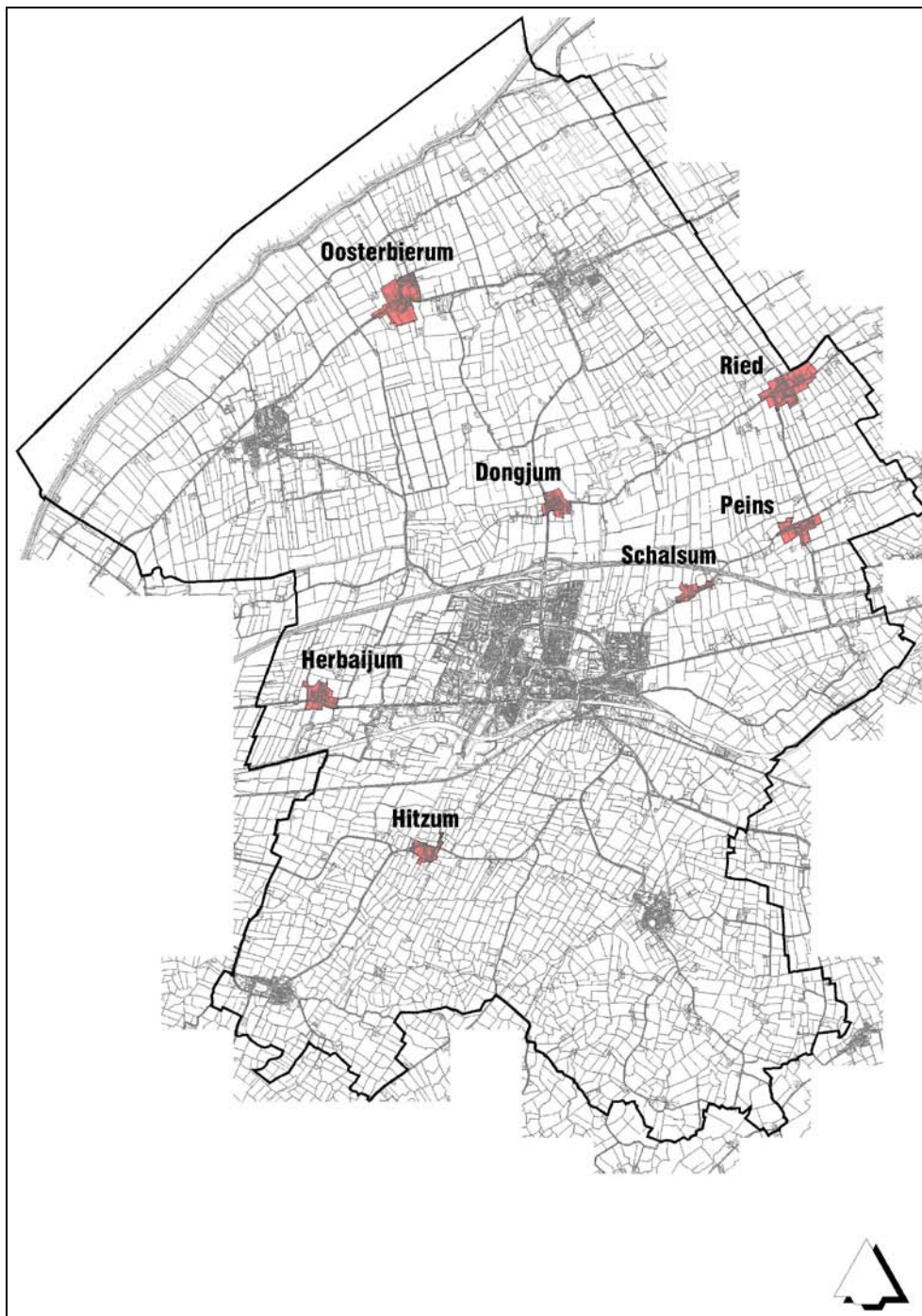
Eén en ander vormt de aanleiding om voor de betreffende dorpen een actuele en eenduidige regeling te ontwikkelen. Dit bestemmingsplan heeft grotendeels een conserverend karakter. Grootschalige, nieuwe ontwikkelingen die nog niet eerder planologisch waren geregeld, zijn niet aan de orde.

Het plan heeft als doel een adequate beheersregeling te treffen, die zowel beleidsmatig als systematisch is afgestemd op de meest recente inzichten. Het bestemmingsplan is opgezet als een digitaal raadpleegbaar plan. Deze digitale versie is bedoeld om de burger "online" informatie te verschaffen omtrent het bestemmingsplan. Bovendien is de digitale versie bedoeld voor uitwisseling van gegevens binnen de gemeente en met andere overheidsinstanties. Het bestemmingsplan is opgezet volgens de *Wet ruimtelijke ordening*. Ook is het bestemmingsplan opgezet volgens de landelijke *Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen* (SVBP 2008). Deze standaard (welke slechts een systematische standaardisering betreft en geen inhoudelijke standaard is) wordt per 1 januari 2010 verplicht in het nieuwe *Besluit op de ruimtelijke ordening* (Bro).

1. 2. Ligging plangebied

De ligging en begrenzing van het plangebied wordt gevormd door de zeven dorpen en is gevisualiseerd in figuur 1. Het plangebied is grotendeels afgestemd op het bestemmingsplan "*Buitengebied 2001*". Enkele kleine gedeeltes van het bestemmingsplan voor het buitengebied worden herzien. Dit betreft onder andere de sportvelden in Dongjum die zijn verplaatst naar het noordoosten van het dorp (hiervoor is een vrijstellingsprocedure doorlopen) en een tweetal bedrijven dat zich in het zuidelijke deel van Schalsum hebben gevestigd.

De gemeente Franekeradeel wordt in infrastructurele zin door de rijksweg A31 in tweeën gedeeld. In het deel ten noorden van de A31 bevinden zich de dorpen Dongjum, Oosterbierum, Peins en Ried. De dorpen Herbaijum, Hitzum en Schalsum bevinden zich ten zuiden van de A31.

Figuur 1. De ligging van het plangebied / de dorpen

De woonfunctie overheerst in de dorpen. In de grotere dorpen zijn ook gebieden ontstaan, waar naast de woonfunctie ook een bedrijfs- en winkelfunctie voorkomt.

Verder zijn in de dorpen enkele maatschappelijke en sportieve voorzieningen aanwezig. Het volgende hoofdstuk gaat hier verder op in.

1. 3. Vigerende bestemmingsplannen

Voor de dorpen zijn verschillende bestemmingsplannen van toepassing. In het onderstaande overzicht worden de bestemmingsplannen opgesomd die zullen worden herzien.

<i>Bestemmingsplan</i>	<i>Vastgesteld</i>	<i>Goedgekeurd</i>
Dongjum	4 september 1997	13 januari 1998
Herbaijum	3 juni 1999	16 september 1999
Hitzum	1 februari 1996	8 mei 1996
Oosterbierum	4 december 1997	15 april 1998
" - uitbreiding It Fintsje	3 april 2003	8 juli 2003
Peins	7 januari 1997	29 april 1999
Ried	7 januari 1997	14 april 1999
" - uitbreiding Suderom	7 januari 1999	13 april 1999
Schalsum	4 september 1997	1 december 1997

Voor de inbreiding in het dorp Dongjum is momenteel een bestemmingsplan in procedure. Omdat dit plan een actueel juridisch kader biedt, zal dit niet worden herzien. Verder zijn (ten behoeve van diverse ontwikkelingen) sinds de inwerkingtreding van de vigerende bestemmingsplannen diverse vrijstellingen in de verschillende dorpen verleend. Deze ontwikkelingen zullen tevens in dit plan worden meegenomen. De meest recente vrijstellingen zijn verleend voor de bouw van 6 woningen in Hitzum aan de Ds. Dijkstraweg en de verplaatsing van de sportvelden in Dongjum. Alle verleende vrijstellingen zijn verwerkt in het bestemmingsplan.

1. 4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de ruimtelijke en functionele structuur per dorp beschreven. Hoofdstuk 3 gaat in op het beleidskader voor het bestemmingsplan, zoals dat gevormd wordt door het provinciaal en het gemeentelijk beleid. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de milieu- en omgevingsaspecten van het plangebied. Vervolgens worden in hoofdstuk 5 de uitgangspunten voor het bestemmingsplan beschreven. In hoofdstuk 6 wordt het plan beschreven met daarbij een motivering ten aanzien van de toegepaste methodiek en de bestemmingen. De maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid komt in hoofdstuk 7 aan bod. In hoofdstuk 8 zijn de resultaten van het Overleg en de Inspraak weergegeven, met daarbij de gemeentelijke reactie daarop. Tenslotte gaat het laatste hoofdstuk in op de raadvaststelling.

2. DE DORPEN

2. 1. Ontstaansgeschiedenis

De terpdorpen van Franekeradeel liggen in groepen (op de kwelderwallen) bij elkaar. De oudste terpen liggen ten zuiden van Franeker en zijn opgeworpen in de midden-ijzertijd (500 - 250 voor Christus). Zij lagen langs de toen bestaande kust.

De kwelder heeft zich sindsdien naar het noorden uitgebreid, doordat de zee voor de kust steeds nieuwe kwelderwallen ontwikkelde. De kwelderwal Midlum-Herbaijum-Kiesterzijl ontstond later, rond het begin van de jaartelling tot 250 na Christus.

De evenwijdig aan de huidige kustlijn lopende kwelderwal Sexbierum-Minnertsga ontstond later, ongeveer 250 tot 500 na Christus. Rond de jaartelling ontstonden de terpen op de kwelderwal Westerland-Peins-Slappeterp. Uit deze tijd dateert vermoedelijk ook de eerste bewoning.

Doordat in de 8^e en de 9^e eeuw de activiteit van de zee weer toenam, werden de bewoners genoodzaakt hun woonplaatsen op de vrij vlakke kwelder op te hogen. Deze ophogingen zijn de eigenlijke terpen die nu nog in en om het plangebied als zondanig te herkennen zijn. Het noordwestelijk deel van Friesland (Westergo) werd vanaf deze periode een samenhangend bewoonbaar gebied, dat van de rest van Friesland werd gescheiden door de Middelsee, de Marne en de twee geulen bij Bolsward. Dwars door het noordelijk deel van Westergo liep de Riedslenk (van Harlingen tot Berlikum).

2. 2. Dongjum

Ruimtelijke structuur

Landschappelijk ligt Dongjum in een gebied dat vooral gekenmerkt wordt door een open en grootschalig karakter dat slechts onderbroken wordt door verspreid liggende bebouwing en incidentele beplantingselementen. Verder vormen de terpen en andere terreinen met een verhoogde ligging, landschappelijk waardevolle elementen.

De ruimtelijke structuur van het dorp bestond van oorsprong uit twee bebouwingslinten, één langs de Tzummarumerweg en de andere langs de Dorpsstraat. In de afgelopen decennia is de ruimte tussen deze twee linten langzamerhand opgevuld, zodat er nu sprake is van een min of meer komvormig dorp. De bebouwing bestaat voornamelijk uit woningen. Daarnaast zijn ook enkele voorzieningen aanwezig zoals een school, een dorpshuis en een kerk. De dorpsbebouwing van Dongjum kan in een drietal gebieden c.q. tijdsperiodes worden onderscheiden.

Ten eerste is dit de oorspronkelijke kernbebouwing, voornamelijk opgetrokken in één bouwlaag met kap, aan de Tzummarumerweg en de Dorpsstraat. Incidenteel is langs deze wegen sprake van (vervangende) nieuwbouw. Ten tweede is het dorp aan de noordoostkant van deze oudere lintbebouwing in de jaren zestig verder ontwikkeld. Zowel aan de Noorderstraat als aan de Van Goslingastraat zijn voornamelijk woningen in twee bouwlagen met kap ontwikkeld.

Tenslotte zijn de recentere uitbreidingen aan de noordzijde (aan weerszijde van de Wytse Fopperstrjitte) en de oostzijde (aan de M.C. Willemsstraat en de Riedsterweg) van Dongjum gebouwd. Dit zijn (half)vrijstaande woningen in één laag met kap.

Parallel aan dit bestemmingsplan is voor de verdere uitbreiding van Dongjum een bestemmingsplan in procedure. Op deze inbreidingslocatie op de hoek van de Tzummarumerweg/Franekerweg en de Riedsterweg kunnen 17 (half)vrijstaande woningen worden gerealiseerd.

Verder zijn enkele structurele groenelementen mede bepalend voor het ruimtelijk beeld van het dorp en de overgang naar het buitengebied. Deze groengordel, inclusief enkele waterpartijen, schermt het dorp af van het daarachter gelegen buitengebied. Daarnaast bevinden zich enkele markante groenelementen rondom de kerk en de begraafplaats. Tevens kan het open gebiedje aan de westzijde van de kerk (dat voorheen als kaatsveld werd benut) als beeldbepalend groenelement worden aangemerkt. Het overige aanwezige water is van toegevoegde waarde voor de woonomgeving.

Figuur 2. Luchtfoto Dongjum

Functionele structuur

Wat betreft het voorzieningenniveau is Dongjum niet aan te merken als een zelfstandig dorp. Wel zijn in het dorp (basis)onderwijs- en sportvoorzieningen aanwezig. Voor grootschaliger voorzieningen zoals detailhandel, zijn de dorpsbewoners van Dongjum voornamelijk aangewezen op Franeker. Het wonen is de bepalende functie binnen de bestaande bebouwing in het plangebied.

De ontwikkeling van de woonbebouwing is in de vorige paragraaf aan de orde geweest. De woningvoorraad bestaat uit eigen woningen en uit huurwoningen.

Voor bedrijven is in Dongjum geen plaats. Nieuwe bedrijven zijn aangewezen op de bedrijven- en industrieterreinen in Franeker. Het vroegere dorpscafé aan de Dorpsstraat is thans in gebruik als woning. In de nabijheid van Dongjum zijn enkele agrarische bedrijven gelegen, waarvoor de mogelijkheden zijn geregeld in het bestemmingsplan "*Buitengebied 2001*". Kleinschalige bedrijvigheid bij woningen is wel toegestaan, dit geldt voor ieder dorp in dit bestemmingsplan.

Binnen het dorp is een drietal verschillende maatschappelijke voorzieningen gelegen. Aan de Wytse Foppestrjitte is een openbare basisschool gevestigd. In de dorpsstraat zijn een kerk (met daaromheen een begraafplaats) en een dorpshuis gelegen. De sportvelden zijn recent verplaatst van het perceel ten westen van de kerk naar het noordoosten van het dorp. Voor deze verplaatsing is een vrijstellingsprocedure gevolgd.

De ontsluiting van het dorp op het externe wegennet wordt gevormd door de aan de westkant door het dorp lopende Tzummarumerweg. Deze weg gaat in zuidelijke richting over in de Franekerweg die een verbinding vormt met de A31 en Franeker. In oostelijke richting geeft de Dorpsstraat een verbinding met het dorp Ried. In Dongjum is geen 30 km/uur regime van kracht.

De waterlopen in het plangebied geven een extra dimensie aan de woonomgeving en zijn in recreatief opzicht slechts van beperkte betekenis.

2. 3. Herbaijum

Ruimtelijke structuur

Van de terp vonden de vroegste uitbreidingen in Herbaijum plaats langs de zuidelijke verbindingswegen, zoals de Meester Feringastraat, de Buorren en later de doorgaande weg Harlingen - Franeker. De ruimtelijke structuur van Herbaijum kan worden verdeeld in een kerngebied en de planmatige uitbreidingen.

Het kerngebied bestaat uit een cultuurhistorisch bepaalde, blokvormige (wegen)structuur en wordt gevormd door bebouwing op en ten zuiden van de terp. Dit wordt gekenmerkt door een ontwikkeling die zich voltrok in een geleidelijk groei- en veranderingsproces. Het kerngebied wordt gekenmerkt door afwisselend vrij dichte bebouwing van vaak oude, kleine panden en veel open gebieden. De rond de kerk gesitueerde woningen vormen een beeldbepalend element binnen het dorp. Deze plekken karakteriseren zich door een zeer aaneengesloten bebouwingsstructuur met vele tuinen en grasveldjes. Veel woningen zijn van het type één bouwlaag met kap. Een bijzonder aspect is het onbebouwde deel aan de noordkant van de terp. Hier is ook een deel van de terp afgegraven. Alleen het Tsjerkepaed ligt nog op het oude niveau. In het kerngebied is sprake van een vrij gesloten straatwand, waarbij de huizen dicht op de stoep / straat zijn gesitueerd.

Toch kent het gebied een hoge mate van individualiteit door verschillen in architectuur en materiaalgebruik. Een ander kenmerk van het kerngebied is de aanwezigheid van relatief veel schuren en bijgebouwen.

In de meer recentere uitbreidingen wordt de blokvormige (wegenstructuur) voortgezet. Door de ruime opzet, brede straten en afwijkende rooilijnen, zijn deze gebieden wel enigszins los komen te staan van de oude kern. Het ruimtelijke karakter van de planmatige uitbreidingen is redelijk divers. Het betreft in deze gebieden voornamelijk vrijstaande en halfvrijstaande woningen met grote variatie in vorm, (erf)grootte, ouderdom en kleurgebruik. Het karakter van de bebouwing is per uitbreidingsperiode vrij uniform en eenduidig. De eerste uitbreiding vond in de jaren vijftig en zestig plaats direct ten noorden van de kerk. Dit gebied bestaat voornamelijk uit halfvrijstaande woningen bestaande uit twee bouwlagen met kap. In een vervolg daarop is in de jaren zeventig en tachtig aan de westkant van Herbaijum gebouwd. Dit betreft een aantal vrijstaande en halfvrijstaande woningen van één bouwlaag met kap. Begin jaren negentig is gekozen voor een verdere noordelijke uitbreiding. Een belangrijk inrichtingsprincipe van deze uitbreiding is het doortrekken van het Tsjerkepaed. Alle woningen zijn vrijstaand en eveneens opgetrokken uit één bouwlaag met kap

Figuur 3. Luchtfoto Herbaijum

Voor het totaalbeeld van het dorp is nog een aantal bijzondere, structurende elementen aan te treffen. In de eerste plaats dient het relatief groene karakter van het dorp te worden genoemd.

Dit uit zich onder meer in de vorm van opgaande beplanting en veel open gebiedjes. Met name de oostkant van het dorp herbergt veel beplanting.

Een ander bijzonder element is de Herbaijumervaart, ook in relatie tot de ligging nabij de Oude Trekvaart en het kerngebied. Voorheen stond de vaart in verbinding met het water langs de ijsbaan. Tenslotte kan ook de ringsloot rondom het voormalige agrarische bedrijf aan de oostkant van het dorp als karakteristiek waterelement worden aangemerkt.

Functionele structuur

Net als Dongjum is ook Herbaijum voornamelijk georiënteerd op Franeker en niet aan te merken als een zelfstandig dorp. Dit betekent dat in het plangebied grotendeels sprake is van een woonfunctie. In enkele gevallen is de (agrarische) bedrijvigheid gecombineerd met de woonfunctie.

Voor grootschalige industriële activiteiten is Herbaijum aangewezen op Franeker. Desalniettemin komt in het dorp een aantal bedrijven voor. Aan de westzijde van Herbaijum bevinden zich twee agrarische bedrijven. Verder telt het dorp één groot bedrijf, een autohandel c.q. reparatiebedrijf met showroom aan de Rijksweg. Tegenover dit bedrijf is een horecabedrijf, het dorpscafé gevestigd. Tenslotte heeft in het dorp een aantal particulieren bedrijvigheid aan huis, zoals een weerstation aan de Rijksweg. De bedrijvigheid in het dorp is, zoals in vele dorpen, goed te mengen met de woonfunctie. Bij eventuele bedrijfsuitbreidingen dient echter rekening te worden gehouden met de belangen van andere functies zoals wonen en verkeer.

Het dorp heeft één sportief-recreatieve voorziening. Deze bevindt zich in het noordwesten van het plangebied en het betreft een kaatsveld dat bij vorst gebruikt kan worden als ijsbaan. In het dorp zijn drie maatschappelijke voorzieningen aan te treffen. Dit zijn de openbare basisschool "De Moskeflapper" aan de Kerkstraat, de Nederlandse Hervormde kerk aan de Burren en het dorps huis "De Punt" aan de Feringastraat.

De belangrijkste doorgaande weg in het plangebied is de Rijksweg. Door de aanleg van de A31 begin jaren tachtig heeft deze weg de doorgaande functie tussen Harlingen en Franeker verloren. Wel heeft de weg een belangrijke functie voor het openbaar vervoer. De maximumsnelheid op de weg bedraagt 50 km/uur. Parallel langs de weg is een vrijliggend fietspad gelegen. De overige wegen in het plangebied zijn met name gericht op de verblijfsfunctie. Het gehele dorp ten noorden van de Rijksweg is daarom ingericht als een 30 km/uur-gebied. De Meester Feringastraat en de Siccamastraat zorgen voor de afwikkeling van het verkeer in de verschillende woonbuurten.

In het dorp worden enkele percelen voor de agrarische functie gebruikt. In het westen van het plangebied, aan de Miedleane, bevindt zich een bos. Het overige groen in Herbaijum heeft een sterke relatie met de woonfunctie (plantsoenen) of de verkeersfunctie (bermen). De Herbaijumervaart heeft in beperkte mate een toeristische functie. Het overige water in het plangebied kan als versterking van de woonomgeving worden gezien. De ringsloot rondom de voormalige state "Siccemastate" (tevens een voormalig agrarische bedrijf) aan de oostkant van het dorp herinnert aan de oude dorpsstructuur.

2. 4. Hitzum

Ruimtelijke structuur

De kerk van Hitzum is gebouwd op de terp. Deze terp vormt een landschappelijk waardevol element. Landschappelijk gezien ligt Hitzum in een gebied dat vooral gekenmerkt wordt door een open en grootschalig karakter dat slechts onderbroken wordt door verspreid liggende bebouwing en incidentele beplantingselementen.

De kern van Hitzum heeft zich gevormd rond de kerk, aan de voet van de terp. In het gebied is een verdichting in de bebouwing opgetreden in met name rond de oostzijde van het kaatsveld. Dit gebied is met name gevuld met woningbouw. Tevens zijn hier enkele voorzieningen verspreid, waaronder de basisschool en het dorps huis. De verdere dorpsuitbreiding heeft zich hoofdzakelijk in westelijke (langs de Hoofdweg) en noordelijke richting (de Noorderbuurt) doorgezet. De dorpsbebouwing kan op grond van de ruimtelijke ontwikkeling in een viertal gebieden worden onderscheiden. Ten eerste is dit de oorspronkelijke kernbebouwing ten westen van de kerk, gedeeltelijk rond het kaatsveld. Ten tweede is dit de oorspronkelijke uitlopen aan de Hoofdweg in een veel opener patroon van wegbebouwing. Ten derde betreft het noordwestelijk gelegen woongebied, de Noorderbuurt. Ten slotte betreft het een uitbreiding ten westen van het kaatsveld, de samenhang in het bebouwingspatroon wordt hiermee versterkt en als het ware gesloten. De bebouwing manifesteert zich hier in één bouwlaag met kap. Dit geldt ook voor de woonbebouwing ten noorden van de Hoofdweg. Alleen in de oudere delen van Hitzum kan, zoals langs de Kerkbuurt en de Feikemastraat, bebouwing in twee lagen met kap worden aangetroffen.

Voor de verdere uitbreiding van Hitzum is een vrijstellingsprocedure doorlopen voor de bouw van 6 woningen op het perceel Ds. Dijkstraweg 22 tot en met 32. Deze bebouwing vormt een afronding van de bebouwing rondom het kaatsveld tot de Hoofdweg. De bebouwing zal naar verwachting bestaan uit twee vrijstaande en vier halfvrijstaande woningen, uitgevoerd in één bouwlaag met kap.

Ook zijn enkele structurele groenelementen bepalend voor het ruimtelijk beeld van het dorp. Dit betreft de groenstructuur rondom de kerk, de laanbeplanting langs de Hoofdweg, de bomen rondom het kaatsveld en het gebied dat de overgang vormt tussen de dorpsrand en het landelijk gebied.

Net ten westen van het plangebied bevindt zich de Arumervaart. Deze heeft een toeristisch/recreatieve functie, van waaruit onder andere Franeker (via het Van Harinxmakanaal) en Arum kan worden bereikt. De sloot in het noordoosten van het plangebied sluit op deze vaart aan, in de overige delen van het plangebied ontbreekt water.

Functionele structuur

Hitzum is een dorp waar de woonfunctie overheerst. Voor grootschalige (basis) voorzieningen zijn bewoners met name aangewezen op Franeker en in mindere mate op Arum.

Het dorp telt slechts één bedrijf, een transportbedrijf aan de Hoofdstraat in het noordwestelijke deel van het plangebied.

Winkels of dienstverlenende bedrijven ontbreken. Wel is aan de hoofdstraat een horecavoorziening gesitueerd, het betreft een lunch- en vergadercafé.

Figuur 4. Luchtfoto Hitzum

De overige voorzieningen in het dorp zijn van sportief-recreatieve en maatschappelijke aard. Ten westen van de oorspronkelijke dorpsbebouwing bevindt zich het kaatsveld en ten zuidwesten hiervan bevindt zich op zijn beurt een klein speelveldje. Aan de Hoofdweg 7 is een christelijke basisschool gevestigd en aan de Kerkbuurt bevindt zich een dorpshuis. Tegenover het dorpshuis, langs de Hoofdweg, is de Nederlandse Hervormde kerk aanwezig. Ook rondom deze kerk bevindt zich een begraafplaats.

In 2006 is het hele dorp omgevormd tot een 30 km/uur-gebied. De verblijfsfunctie staat in Hitzum voorop. De belangrijkste route voor het dorp is de centraal door het dorp lopende Hoofdweg. Deze sluit in oostelijke richting aan op de Franekerweg die een verbinding geeft met Franeker.

Het groen aan de westzijden van het dorp wordt agrarisch gebruikt. Centraal in Hitzum bevindt zich een grasveld dat onder andere in gebruik is als kaatsveld. Het overige groen heeft voornamelijk een functie voor de woonomgeving. De sloot langs de Noorderbuurt heeft een verbinding met de Arumervaart en daardoor een kleinschalige toeristische functie.

2. 5. Oosterbierum

Ruimtelijke structuur

De ruimtelijke structuur van Oosterbierum vindt zijn oorsprong vanuit de terp. Na de aanleg van de Oosterbierumervaart en de doorgaande weg Haerdawei/Keatsebuorren/Lidlumerwei groeide het dorp. De bebouwing was in eerste instantie voornamelijk noord-zuid gesitueerd langs de Buorren en de Keatsebuorren en later ook langs de doorgaande route. Omdat ten zuiden van de doorgaande route voorheen de Oosterbierumervaart was gelegen, werd in eerste instantie alleen aan de noordkant gebouwd. Deze vaart eindigde min of meer bij het pleintje aan de Keatsebuorren, dat tevens dienst deed als havenkade.

In het dorp kunnen een aantal bijzondere elementen worden aangetroffen die mede bepalend zijn voor het totaalbeeld van het dorp. In de eerste plaats dient het centrale open gebied te worden genoemd. Het sportveld en het perceel cultuurgrond geven dit deel een totaal ander karakter dan men bij binnenkomst van het dorp zou verwachten. De waarden van het sportveld liggen bij de functie ervan voor de dorpsgemeenschap en de bijzondere omzoming van het open terrein met opgaande beplanting. Bijzonder is ook het "open" centrum met het parkeerpleintje, het grasveldje en het met een groenstrook omzoomde open gebied aan de westkant van het dorp.

Wat betreft de woonfunctie kunnen het dorp ruimtelijk gezien in twee deelgebieden onderscheiden worden.

Ten eerste zijn dit de van oudsher gegroeide bebouwingslinten. Hiertoe wordt de omgeving van de doorgaande weg gerekend en de Buorren overgaand in het Fiskerspaed. Dit deelgebied kent een zeer gevarieerd bebouwingsbeeld. Deze variatie komt onder andere tot uiting in ouderdom, kleurgebruik en gevel- en dakvormen van de bebouwing. Ook de verscheidenheid in (voormalige) functies, erfgrootte en omvang van de bebouwing speelt hier een belangrijke rol. Een ander belangrijk aspect van dit deelgebied is dat bebouwing voornamelijk van het type één bouwlaag met kap is en vrijstaand is gebouwd. Het centrum van het dorp bevindt zich op het kruispunt van twee bebouwingslinten en wordt geaccentueerd door een pleintje, vrij oude bebouwing en een monumentale kerk. Door het verloren gaan van winkels en bedrijfjes is de centrumfunctie verloren gegaan. Een ander kenmerk van dit gebied is de hoge bebouwingsdichtheid, de kleinschaligheid en de situering vlak langs de weg waarbij de nokrichting voornamelijk loodrecht op dezelfde weg staat.

De meer planmatige uitbreidingen aan de noordoost- en zuidkant zijn van een recentere datum uit respectievelijk de jaren vijftig en tachtig/negentig en het begin deze eeuw. Bij de opzet van deze wijken is gekozen voor een vrij rationele structuur voor zowel bebouwing als woonstraten en ontsluitingswegen. Op de recentste uitbreidingslocatie "It Fintsje", in het verlengde van de Eilanswei, zijn alleen vrijstaande woningen gebouwd, het merendeel van de woningen in de overige delen van de planmatige uitbreidingen bestaat uit halfvrijstaande- en rijenwoningen. Een relatief groot deel hiervan bestaat uit twee bouwlagen. Opvallend is dat nagenoeg alle nokrichtingen evenwijdig aan de wegen/woonstraten lopen.

Wat betreft de overige ruimtelijke aspecten doen zich geen bijzonderheden voor. Bij de inrichting is voor een vrij systematische opzet gekozen.

Figuur 5. Luchtfoto Oosterbierum

Functionele structuur

Alhoewel Oosterbierum samen met Ried tot de twee grootste dorpen in dit bestemmingsplan behoort, is in het dorp geen sprake van een volledig voorzieningenniveau. Door het verdwijnen van de supermarkt zijn bewoners voor dagelijkse aankopen afhankelijk van Sexbierum, Tzummarum en Franeker. De woonfunctie overheerst in Oosterbierum. Wel komt er in verhouding tot de andere dorpen relatief veel bedrijvigheid voor.

Op een drietal plaatsen in het plangebied zijn agrarische bedrijven aanwezig. Aan de westkant van het plangebied ligt een vrij grootschalige witlof-trekkerij, verscholen achter de woonbebouwing aan de Haerdawei en een groenstrook. De andere agrarische bedrijven bevinden zich centraal in het plangebied aan de Sint Jorisstrjitte en in het oosten aan de Lidlumerwei.

Verder is in Oosterbierum een bouwbedrijf (aan de Haerdawei 27) aanwezig en een tuinhouthandel (aan de Haerdawei 30). In de afgelopen jaren zijn de winkelvoorzieningen uit het dorp verdwenen. De voormalige winkelpanden (waaronder ook een bankgebouw) zijn nu in gebruik als woning. In het kerkgebouw aan de Terp bevindt zich een adviesbureau. Hier wordt tevens een appartement (logies) verhuurd.

Zoals in de ruimtelijke structuur van het dorp is beschreven, vormt het kaatsveld een centraal structuurbepalend element voor het dorp. Het kaatsveld wordt gebruikt voor sportief-recreatieve doeleinden, waaronder als speelveld voor de naastgelegen school (christelijke basisschool "De Flambou"). Andere maatschappelijke voorzieningen in het dorp zijn het dorps huis "It Mienskar" aan de Buorren en de Nederlandse Hervormde kerk aan de Haerdawei.

Het gehele dorp is ingericht als 30 km/uur-gebied. De belangrijkste weg in het plangebied (de Haerdawei/Keatsebuorren/Lidlumerwei) vormt hierop een uitzondering, deze weg heeft een maximumsnelheid van 50 km/u. Deze interlokale weg heeft een belangrijke functie voor het verkeer richting Sexbierum/Harlingen of Tzummarum/Minnertsga. Naast deze hoofdontsluitingsweg kan ook een aantal ontsluitingswegen op dorpsniveau onderscheiden worden die naast een verkeersfunctie ook een belangrijke verblijfsfunctie hebben.

Al het water in het plangebied geeft een meerwaarde aan de woonomgeving. Water dat voor toeristisch-recreatieve doeleinden kan worden gebruikt, ontbreekt in Oosterbierum.

2. 6. Peins

Ruimtelijke structuur

Peins is een oud dorp dat ontstaan is op een terp, waarop nu nog de kerk en de begraafplaats zijn aan te treffen. De vroegste uitbreidingen vonden plaats langs de verbindingsweg Slappeterp-Schalsum. Deze cultuurhistorisch bepaalde, lineaire structuur van het dorp wordt geaccentueerd door de Schalsumervaart. In de jaren '60 is de verbindingsweg in noordelijke richting verlegd. Ongeveer in dezelfde periode is ook een aantal woningen langs de Dorpstraat gebouwd. Daarmee werd enigszins de cultuurhistorisch bepaalde structuur van het dorp doorbroken. De meer recentere uitbreidingen, waarbij eerder sprake is van invullocaties van hooguit 10 woningen dan planmatige uitbreidingen hebben plaatsgevonden nabij de bocht met de Schalsumervaart en aan de oostkant van het dorp.

De ruimtelijke structuur van Peins kan verdeeld worden in het kerngebied (de kerk met de directe omgeving) en de "recente" uitbreidingen.

Het kerngebied vormt een herkenbaar en min of meer afgerond gebied met een bijzonder hoge stedenbouwkundige en architectonische waarde. Bijzonder is de enigszins hogere ligging van het gebied ten opzichte van de omgeving. Vooral komend vanuit zuidelijke richting via de Zweinserweg is dit merkbaar. De bebouwing rondom de kerk wordt gekenmerkt door een hoge bebouwingsdichtheid, vrij oude bebouwing en een zekere mate van kleinschaligheid.

Nagenoeg alle woningen zijn rijenwoningen van het type één bouwlaag met kap, waarbij de nokrichtingen evenwijdig met de straat lopen. Ondanks deze uniforme bebouwingskenmerken en het feit dat de woningen in één rij dicht bij de straat / het trottoir zijn gesitueerd (dichte straatwand), is er toch sprake van enige individualiteit. Dit komt met name tot uiting in de kleur, grootte en het materiaalgebruik van de panden.

Figuur 6. Luchtfoto Peins

Het ruimtelijk karakter van de uitbreidingen wordt voornamelijk bepaald door de oudere uitlopers van het kerngebied en de meer recente planmatige uitbreidings- en invullocaties. Het betreft hier voornamelijk vrijstaande en halfvrijstaande woningen met een grote variatie in vorm, (erf)grootte, ouderdom, kleur en gebruik. Vrij nieuw zijn de woningen aan de oostkant van Peins en aan het Potterslân. Dit zijn voornamelijk vrijstaande woningen van het type één bouwlaag met kap. De woningen voorbij het dorps huis aan de Meester Frankstraat en langs de Dorpsstraat zijn minder gevarieerd. Dit zijn met name wat oudere, halfvrijstaande woningen. Een bijzonder aspect van het westelijk deel van Peins is de relatief grote hoeveelheid schuren en bijgebouwen. Dit zijn restanten van een periode waarin hier redelijk wat agrarische of aanverwante bedrijvigheid plaatsvond.

Naast deze twee deelgebieden kan in het dorp ook nog een aantal bijzondere elementen worden aangetroffen, die mede bepalend zijn voor het totaalbeeld van het dorp.

In de eerste plaats dient het relatief groene karakter van het dorp te worden genoemd. Dit is onder meer terug te vinden in de vorm van opgaande beplanting bij oude structuren en bebouwing en veel open gebiedjes (dierenweide/speeltuin, volkstuintjes). De bosjes aan de oost- en westkant van Peins staan min of meer los van de historisch gegroeide structuren van het dorp en zijn bij de ruilverkaveling aangelegd. Een ander structurerend element voor Peins is de Schalsumervaart, ook in relatie tot de ligging nabij het kerngebied.

Functionele structuur

Het grootste deel van de bebouwing in Peins heeft een woonfunctie, slechts in een enkel geval is sprake van een combinatie met specifieke bedrijfsbebouwing of (agrarische) bedrijvigheid. Voor grotere voorzieningen zoals winkels zijn de bewoners van Peins met name aangewezen op Franeker. Nieuwe bedrijven zijn tevens op Franeker aangewezen. Desalniettemin komen vanuit historische oogpunt in kernen als Peins bedrijven voor. Het betreft in dit geval drie bouwbedrijven/aannemingsbedrijf en een agrarisch bedrijf. Voor beide bedrijven aan de Zweinserweg (7a en 7b) is in het verleden een vrijstelling verleend. Aan de Zweinserweg 4 is een atelier aanwezig.

Ook voor de maatschappelijke voorzieningen is het dorp aangewezen op Franeker en de omliggende dorpen. Een basisschool ontbreekt in het dorp. Wel zijn een sportveld, een dorps huis, een verenigingsgebouw en een kerk in het dorp aanwezig.

Alhoewel in het gehele dorp een maximumsnelheid van 50 km/uur van toepassing is, staat in Peins de verblijfsfunctie voorop. Wegen met daarnaast een ontsluitende en in beperktere mate een doorgaande functie zijn de Schalsumerweg/Dorpsstraat/Meester Fransstraat de Dorpsstraat/Zweinserweg. Deze wegen vormen een verbinding naar respectievelijk Franeker/Slappeterp en Zweins. Naast deze wegen heeft het dorp een aantal wegen die voor de afwikkeling van bestemmingsverkeer van en naar de verschillende buurten/huizen zorgen. In dat opzicht kunnen de Kerkstraat, een deel van de Dorpsstraat en het Potterslân worden genoemd.

Het groen in het dorp wordt voor diverse doeleinden gebruikt. Een aantal percelen in de zuidkant van het dorp wordt agrarisch gebruikt en aan de oost- en westzijde van het dorp bevindt zich bebouwing welke met name een functie heeft voor de landschappelijke inpassing. Verder is centraal in het dorp aan de Dorpsstraat een perceel groen gelegen dat in gebruik is als dierenweide en is in het noordwesten van het dorp, verscholen achter de bebouwing aan de Dorpsstraat een sportveld aanwezig.

Een ander belangrijk infrastructureel aspect zijn de twee waterwegen aan de noord- en zuidkant van Peins, respectievelijk de Oude Slappeterpstervaart en de Schalsumervaart. Vroeger werden dergelijke vaarwegen gebruikt ten behoeve van het vervoer van goederen over water. Tegenwoordig hebben deze vaarten vooral een landschappelijk en recreatieve waarde.

2. 7. Ried

Ruimtelijke structuur

Het dorp Ried wordt historisch bepaald door een aantal wegen en een vaart. De naam "Havenstraat" herinnert nog aan de vroegere verbinding met het water. Tussen en langs de wegen heeft in het verleden de bebouwing plaatsgevonden. Ruimtelijk gezien kan het dorp worden onderscheiden in twee deelgebieden.

Figuur 7. Luchtfoto Ried

Eenzijds is dit de oudere bebouwing langs de Hoofdstraat, Dongjumerweg/Berlikumerweg en de Zevenhuisterweg, anderzijds de jongere bebouwing in de vorm van planmatige uitbreidingen en invullingen.

In de beginfase van het dorp was er sprake van een concentratie van bebouwing nabij de kerk. Bij verdere uitbreidingen werd echter het lineaire wegen- en waterpatroon gevolgd.

De jongere bebouwingsstructuur volgde met name de reeds aanwezige, rationele verkavelingstructuur. Dit geldt voor de bebouwing rondom de Nieuweweg, de Dr. Vitus Ringersstraat, de Rombade en de meest recente uitbreiding "Suderom". De blokstructuur van het dorp brengt de enige ordening in de verschillende bouwmassa's en ruimtes. Zo staan grootschalige (voormalige) bedrijfsgebouwen te midden van de meer kleinschalige oude kernbebouwing en worden ruime vrijstaande woningen afgewisseld met lintbebouwing of rijtjeswoningen.

Het dorp kent dan ook een ruime variatie aan bebouwing. Een uitzondering hierop vormen de rijtjes en de halfvrijstaande woningen. Naast de grote hoeveelheid schuren en (voormalige) bedrijfsgebouwen, wordt er ook een groot aantal diverse woningtypen aangetroffen. Het merendeel is van het type één bouwlaag met kap. Hierbij is echter grote verscheidenheid in ouderdom, dakvorm, oriëntatie, (erf)grootte en kleur- en materiaalgebruik. Toch herbergt het dorp een aantal beeldbepalende en waardevolle gebouwen zoals de Nederlandse Hervormde kerk, de voormalige zuivelfabriek, een voormalige pastoriewoning en een aantal rijtjeswoningen.

Opvallend is verder het groene karakter van het dorp. Naast min of meer op zichzelf staande groenelementen als het kaatsveld, de ijsbaan, het dorpsbos en enige cultuurgrond, herbergt ook de bebouwde omgeving veel groen in de vorm van opgaande beplantingen, achtertuinen en veldjes. Daarnaast speelt het water een belangrijke, beeldbepalende rol. Het dorp Ried ligt aan een oude slenk. Bij de latere inpoldering is alleen de vaart Ried overgebleven als belangrijke transportroute. Hiervan getuigt ook het naar binnen getrokken water richting de voormalige zuivelfabriek en het voormalige scheepsbetimmeringsbedrijf. De jachthaven "It Kattegat" is overigens van een recentere datum; deze is begin jaren negentig aangelegd.

Functionele structuur

Tezamen met Oosterbierum behoort Ried tot de grotere dorpen van dit bestemmingsplan. Ook Ried kan niet worden beschouwd als een dorp met een volledig voorzieningenniveau. Door het ontbreken van winkels en grootschalige voorzieningen zijn dorpsbewoners aangewezen op grotere plaatsen zoals Franeker.

Een groot deel van de bebouwing in het dorp heeft dan ook een woonfunctie. In een aantal gevallen is sprake van een combinatie met specifieke bedrijfsbebouwing, (agrarische) bedrijvigheid of bebouwing ten behoeve van maatschappelijke voorzieningen. De combinaties worden voornamelijk in de oudere delen van het dorp langs de doorgaande weg aangetroffen.

In het dorp is op enkele plaatsen bedrijvigheid aanwezig. Midden in het dorp bevindt zich een groot bedrijf, een metaalbewerkingsbedrijf. Aan de Hoofdstraat 2 is nog in geringe mate sprake van agrarische bedrijvigheid, dit voormalige agrarische bedrijf wordt voornamelijk gebruikt voor woon-doeleinden tevens is hier een pension aanwezig. Op de Peinserweg 1 bevindt zich een restaurant.

Sportief-recreatieve voorzieningen zijn in Ried aanwezig in de vorm van een jachthaven, een gymnastieklokaal, een kaatsveld en agrarisch perceel dat kan worden gebruikt als ijsbaan. De Nederlandse Hervormde kerk, het dorpshuis "De Rede" en de openbare basisschool.

Ried is volledig ingericht als een verblijfsgebied met een maximumsnelheid van 30 km/uur. De belangrijkste weg in het dorp is de doorgaande route Dongjumerweg/Hoofdstraat/Berlikumerweg, die Ried in oost-westrichting verbindt met Dongjum en Berlikum. In noord-zuid richting kan vanuit het dorp de dorpen Tzummarum/Minnertsga en Peins bereikt worden. Naast deze ontsluitingswegen kan een aantal woonstraten worden onderscheiden die zorgen voor de afwikkeling van het verkeer van en naar de verschillende buurten.

In dat opzicht kunnen de Havenstraat, de Rombade, de Pastorielaan, de Dr. Vitus Ringerstraat en de Zevenhuisterweg genoemd worden.

Het dorp heeft een groene opzet. Aan de zuid- en de westkant van het dorp is een aantal percelen aanwezig dat agrarisch wordt gebruikt. Achter de woonbebouwing aan de Dr. Vitus Ringerstraat bevinden zich volkstuinen. Zoals gezegd zijn het kaatsveld en de ijsbaan groenvoorzieningen die sportief-recreatief kunnen worden gebruikt. Een ander opvallend groenelement is het bos in het noordoosten van Ried. Dit heeft een beeldbepalende functie voor het dorp richting het buitengebied. Tenslotte zijn in de verschillende woonbuurten groenstroken en -velden aanwezig die voor een versterking van de woonomgeving zorgen.

Een ander belangrijk infrastructureel aspect is de waterweg de Ried, aan de noordkant van het dorp. Vroeger was dit een belangrijke vaarweg voor het vervoer van goederen over water, tegenwoordig heeft de Ried vooral een recreatieve functie. De Ried maakt deel uit van de Elfstedenroute. Via het Berlikumer Wiid en de Dongjumervaart (beide in het verlengde van de Ried) zijn er waterverbindingen met Berlikum en Franeker.

2. 8. Schalsum

Ruimtelijke structuur

Schalsum is een terpdorp, de terp met daarop de kerk en het kerkhof is nog steeds als zodanig herkenbaar. Dit deel van het dorp kan dan ook worden beschouwd als een markant onderdeel van een verder vrij open landschap. De bebouwing in Schalsum is hoofdzakelijk langs de doorgaande weg, de Dorpsstraat ontstaan. Ook de aanleg van de Schalsumervaart is verantwoordelijk geweest voor de groei van het dorp. De in de jaren vijftig gebouwde, meer planmatige uitbreiding aan de oostkant van het dorp, zet deze structuur voort. De ruimtelijke structuur van Schalsum kan worden verdeeld in drie ontwikkelingsfasen.

Ten eerste is dit het hoger gelegen terpgebied dat wordt gekenmerkt door een ietwat radiale structuur in de vorm van een rondgaande ontsluitingsweg en kavelsloot. Een bijzondere inleiding van dit gebied vormt het landhuis aan het begin van de Kerkstraat. Dit monumentale pand met een parkachtige tuin is door de vormgeving en afmetingen min of meer het middelpunt van het dorp. Ook de weg naar de kerk is bijzonder door het gesloten oostelijk gelegen parkachtig gebied, het open veld aan de westkant en de gerichtheid op de hoger gelegen terp met kerk.

De tweede ontwikkelingsfase betreft het bebouwingslint langs de Schalsumervaart en de Dorpsstraat, dat een gevarieerd bebouwingsbeeld laat zien. Naast een grote, vaak iets oudere, hoeveelheid halfvrijstaande woningen is er ook een redelijk aantal vrijstaande woningen. De gevelrichting van de woningen loopt hierbij in de meeste gevallen parallel aan het bebouwingslint. Ook de grootte van het perceel en de dakvormen zijn gevarieerd. Samengestelde dakvormen en afgeknotte schilddaken komen vaker voor dan de reguliere schilddaken. De bebouwingsdichtheid is in het westelijk deel geringer dan in de rest van het dorp. Alle woningen in dit deel zijn overigens voorzien van één bouwlaag met kap.

Er kan in dit gebied gesproken worden van een logische en acceptabele ruimtelijke structuur, met soms bijzondere zichtlijnen (doorkijken) en dorpsgezichten.

De inbreiding op invullocaties en een planmatige oostelijke uitbreiding vormen de derde en laatste ontwikkelingsfase van Schalsum. Bij de aanleg van de planmatige uitbreiding is getracht aan te sluiten bij de hoofdstructuur. Dit is niet volledig gelukt door de ruime opzet en de situering van de weg af. Daarnaast zijn de woningen van het type twee bouwlagen met kap. Deze komen in de rest van het dorp niet voor. Wat betreft de ruimtelijke structuur doen zich hier geen bijzonderheden voor. Tot op zekere hoogte is aangesloten op de hoofdstructuur van het dorp.

Naast de bebouwingsstructuur zijn ook verscheidende groenelementen mede bepalend voor het ruimtelijke beeld van het dorp. In dit verband kunnen worden genoemd de vele openbare groenvoorzieningen, tuinen, de begeleiding van het bebouwingslint met bomen/bossingels en de parkachtige structuur rondom het landhuis.

Ook de Schalsumervaart vormt een kenmerkend element dat zich langs de gehele breedte van het dorp manifesteert. Verder bevindt zich op de (oostelijke) kruising van de Franekerweg met de Dorpsstraat een markant dorpspleintje.

Figuur 8. Luchtfoto Schalsum

Functionele structuur

Schalsum behoort tot de kleinere dorpen van dit bestemmingsplan. Door de zeer nabije ligging ten opzichte van Franeker, zijn dorpsbewoners voor een groot deel van de voorzieningen afhankelijk van deze stad. Het spreekt voor zich dat in Schalsum weinig voorzieningen aanwezig zijn. Nagenoeg alle bebouwing in het dorp heeft een woonfunctie, in een enkel geval is sprake van specifieke bebouwing of een combinatie met bedrijvigheid.

Wat betreft het aspect bedrijvigheid kan één bedrijf worden genoemd. Het betreft een parket- en hardhoutvloerenfabriek, die achter het dorps huis aan de oostelijke kant van een parkachtige tuin is gelegen. Een gedeelte van dit terrein wordt gebruikt voor de opslag van producten van een marktkoopman en een deel wordt gebruikt als stallingsruimte.

De voorzieningen die in Schalsum aanwezig zijn, zijn van sportief-recreatieve en maatschappelijk aard. Van de eerste soort kan alleen het kaatsveld worden aangemerkt, verscholen achter de bebouwing van de Dorpsstraat 34-42. Maatschappelijke voorzieningen zijn in het dorp aanwezig in de vorm van een dorps huis en een kerk.

Het groen in het dorp heeft voornamelijk een beeldbepalende functie welke de woonomgeving versterkt. In dit verband kunnen het groen langs de Dorpsstraat en de bebossing in het noorden van het dorp worden genoemd. Het overige groen in het dorp heeft een agrarische en een sportief-recreatieve functie.

In Schalsum is geen 30 km/uur-gebied van kracht, alle wegen binnen de bebouwde kom gaan gepaard met een maximumsnelheid van 50 km/uur. De belangrijkste weg voor Schalsum is de Dorpsstraat. Deze weg heeft een ontsluitende functie voor het dorp en een (lokale) doorgaande functie voor het verkeer naar Franeker of naar Peins/Slappeterp. Naast de Dorpsstraat hebben de overige wegen (de Franekerweg en de Kerkstraat) in het dorp een functie voor de afwikkeling van het bestemmingsverkeer. De Schalsumervaart heeft in beperkte mate een toeristische functie.

3. BELEIDSKADER

3. 1. Provinciaal beleid

Streekplan Fryslân 2007

In het Streekplan (vastgesteld op 13 december 2006) staan de relaties tussen steden en platteland centraal. Er is sprake van een wisselwerking tussen beide gebieden. De provincie zet in op een concentratie van verstedelijking (wonen, werken en voorzieningen) in de stedelijke gebieden, zonder dat dit ten koste gaat van de vitaliteit van het omliggende platteland. Met concentratie wordt de benodigde massa, schaal en draagvlak verkregen voor het optimaal benutten van stedelijke potenties.

Franeker ligt in de Westergozone en binnen het stedelijke bundelingsgebied Harlingen - Franeker. Franeker wordt aangemerkt als regionaal centrum en heeft daarmee binnen het bundelingsgebied een belangrijke taak te vervullen op het gebied van de woningbouw en de werkgelegenheid.

De dorpen in dit bestemmingsplan als, "overige kernen" in het bundelingsgebied Harlingen - Franeker, heeft naast opvang van de plaatselijke woningbehoefte de mogelijkheid om woonkwaliteiten te ontwikkelen, aanvullend op de hoofdkernen Harlingen en Franeker. Hierbij ligt de nadruk op kwaliteit en niet op kwantiteit. Grootschalige, nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente op het gebied van woningbouw en bedrijfsterreinen vinden primair in Franeker plaats.

Wonen

Gemeenten krijgen de ruimte om woningen te bouwen voor de woningvraag die voortkomt uit het gebied zelf. Buiten de bundelingsgebieden kan woningbouw worden gerealiseerd die qua aard en schaal inpasbaar is in de ruimtelijke karakteristiek van de kleine kernen op het platteland. Woningbouw dient aan te sluiten op de lokale vraag, waarbij voldoende aandacht moet zijn voor de realisering van voldoende betaalbare en levensloopbestendige woningen in het lagere segment en het middensegment in zowel de huur- als in de koopsector. Herstructurering van de bestaande woningvoorraad en huisvesting van specifieke doelgroepen zijn hierbij aandachtspunten.

Werken

In de dorpen is ruimte voor lokale bedrijven. Deze dragen bij aan de levendigheid en de economische vitaliteit op het lokale schaalniveau. Primair wordt binnen het bestaande bebouwde gebied naar ruimte gezocht door functieveranderingen, het intensiveren en combineren van functies, of het benutten van open ruimten. Daarnaast is (onder een aantal voorwaarden) ruimte voor bedrijven aan de rand van de kern. Voorraadvorming van bedrijventerrein is niet mogelijk. Zowel ruimtelijk als milieuhygiënisch passen de bedrijven qua type en schaal bij de kernen.

Kantoorfuncties, detailhandel en voorzieningen zijn afgestemd op de lokale verzorgingsfunctie.

Voorzieningen

Centrale ontmoetingsruimten (zoals dorpshuizen en multifunctionele centra) zijn belangrijk voor de sociale samenhang in kleine kernen. Wanneer deze ontmoetingsruimten worden gecombineerd met meerdere kleinschalige basisvoorzieningen (bijvoorbeeld kinderopvang, primair onderwijs, zorgvoorzieningen voor ouderen) kunnen ze een spilfunctie voor de leefbaarheid op het lokale niveau gaan vormen. Het stimuleringsbeleid van de provincie voor dorpshuizen en multifunctionele centra sluit hierop aan.

3. 2. Gemeentelijk beleid

Ontwikkelingsschets Franekeradeel (1994)

Het gemeentelijk beleid met betrekking tot de verdere Ruimtelijke Ontwikkeling van de gemeente Franekeradeel, is verwoord in onder andere de Ontwikkelingsschets Franekeradeel. Hierin is verwoord waarbinnen de gewenste en verwachte ruimtelijk relevante ontwikkelingen zullen moeten plaatsvinden. De centrale doelstelling van het gemeentelijke ruimtelijk beleid is tweeledig. Er wordt gestreefd naar zowel de ontwikkeling en optimalisering van de verschillende productiemilieus als naar de kwaliteitsverbetering van het woon- en leefmilieu.

Ten aanzien van de aard van het onderhavige plangebied is van belang dat de kwaliteit van het woon- en leefmilieu in de dorpen wordt vergroot. Dit kan door het ontwikkelen en stimuleren van woningbouw ter aanvulling van de woningvoorraad, alsmede door een gericht dorpsvernieuwingsbeleid. Het dorpsvernieuwingsbeleid is met name gericht op de verbetering van het casco van de woning en de inrichting van de openbare ruimte.

Dit plan speelt hier op in door een goede beheerssituatie te creëren.

Woonplan

Het *Woonplan gemeente Franekeradeel 2005 - 2010* (vastgesteld 1 december 2005) is een actualisatie van het in 2001 vastgestelde Woonplan. Dit geactualiseerde Woonplan bevat de gemeentelijke visie op de ontwikkeling van de gemeentelijke woningvoorraad voor de periode tot 2010. Het doel van het Woonplan blijft ongewijzigd, namelijk te komen tot een duurzaam en dynamisch evenwicht op de woningmarkt. Het gaat daarbij om zowel een kwalitatief als een kwantitatief evenwicht. Om de positie van Franekeradeel als woongemeente te versterken zijn, naast uitbreiding van de woningvoorraad, ook binnen de bestaande woningvoorraad diverse maatregelen noodzakelijk. Er zal worden ingezet op een goede kwaliteit van het wonen, waarbij wonen en woonomgeving van belang zijn.

Het versterken van de positie van Franekeradeel als woongemeente in de Westergozone blijft daarbij het belangrijkste uitgangspunt. Franekeradeel wil zich onderscheiden door het aanbieden van wervende woonmilieus.

De gemeente wil haar positie als woongemeente versterken door een toename van de woningvoorraad. Deze toename moet worden bereikt door woningen te bouwen op zowel uitbreidings- als inbreidings- en herstructureeringslocaties.

Bij het opstellen van het Woonplan is rekening gehouden met de provinciale beleidsnotitie "Wenjen 2000+: Fan mear nei better" (juli 2002) en de daarin aan de verschillende gemeenten toegekende woningbouwcontingenten.

De woningbouw in de dorpen zal zich in eerste instantie dienen te richten op herstructurerings- en inbreidingslocaties en daarna pas op uitbreidingslocaties.

Het woonplan geeft voor de dorpen de volgende projecten weer. Voor Dongjum is momenteel een bestemmingsplan in procedure voor de bouw van nieuwe woningen. In het dorp Hitzum is onlangs mogelijkheid geboden voor de bouw van nieuwe woningen. In Oosterbierum is een herstructureringslocatie aan de Skoalstrjitte opgenomen, waarin een rij woningen die niet meer aan de eisen van deze tijd voldoen, worden vervangen door nieuwe. Voor Ried dient de school vervangen te worden. Bij de nieuwbouw van de school wordt daarnaast gedacht aan het realiseren van een aantal woningen voor starters en senioren, zoals in de dorpsvisie aangegeven wordt.

Naar verwachting wordt het woonplan eind 2008 geactualiseerd. De volgende versie van het bestemmingsplan zal inzicht bieden in deze actualisatie.

Incidentele bouwaanvragen kunnen worden gerealiseerd uit de reservepot voor de dorpen. Voorwaarde hierbij is dat de ontwikkeling planologisch en stedenbouwkundig aanvaardbaar is.

Categoriseringsplan (2004)

Het beleid voor de wegenstructuur in de gemeente is opgesteld in het Categoriseringsplan Duurzaam Veilig Franekeradeel. Het doel van het Categoriseringsplan is het verhogen van de verkeersveiligheid door het realiseren van een duidelijke wegenstructuur. Voor het buitengebied bestaat het voornemen een groot deel van de wegen in te richten als erftoegangsweg met een maximumsnelheid van 60 km/uur. Dit geldt voor alle wegen rondom de dorpen in dit bestemmingsplan uitgezonderd de hoofdwegen rondom Herbaijum, Hitzum en Oosterbierum. De route Franeker-Herbaijum-Harlingen en de route Franeker-Hitzum-Achlum-Arum krijgen de status gebiedsontsluitingsweg B. De maximumsnelheid zal op deze routes 80 km/uur blijven. Dit geldt ook voor de route Franeker-Dongjum-Tzummarum-Oosterbierum-Sexbierum, echter krijgt deze route de status van gebiedsontsluitingsweg A.

Voor de bebouwde kom van de dorpen zijn alleen Herbaijum, Hitzum en Oosterbierum momenteel geheel of grotendeels voorzien van een 30 km/uur-gebied. Alleen op doorgaande wegen in deze dorpen blijft een maximumsnelheid van 50 km/uur gehandhaafd. Voor de overige dorpen wordt in het categoriseringsplan voorgesteld ze in te richten als 30 km/uur gebied. De doorgaande route in Dongjum (Franekerweg/Tzummarumerweg) behoudt een maximumsnelheid van 50 km/uur.

In het *Gemeentelijk Verkeers- en Vervoer Plan Franekeradeel 2007* (vastgesteld op 4 oktober 2007) wordt aan dit principe vastgehouden.

In dit plan is voor de dorpen de volgende fasering opgenomen:

- de herinrichting van Ried tot 30 km/uur-gebied in 2011;
- de herinrichting van Dongjum tot 30 km/uur-gebied in 2012;
- de herinrichting van Peins tot 30 km/uur-gebied in 2013;
- de herinrichting van Schalsum tot 30 km/uur-gebied in 2014;
- de herinrichting van de wegen in het buitengebied tot 60 km/uur erftoegangswegen in 2016.

Het bestemmingsplan biedt een regeling die is afgestemd op het categoriseringsplan en het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.

Welstandsnota

De gemeente Franekeradeel heeft haar gemeentelijke welstandsbeleid opgenomen in de nota "Welstandsbeleid".

Het welstandsbeleid geeft de gemeente de mogelijkheid om de cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische waarden die in een bepaald gebied aanwezig zijn, te benoemen en een rol te laten spelen bij de ontwikkeling en beoordeling van bouwplannen.

Door deze gebiedsgerichte aanpak wil de gemeente de belangrijke karakteristieken van de bebouwing beschermen en zorgen dat nieuwe ontwikkelingen daarop voortbouwen.

In de nota zijn de welstandseisen omschreven die aan een bouwwerk worden gesteld. Het gaat hier om welstandscriteria die betrekking kunnen hebben op het uiterlijk en de plaatsing van bouwwerken. Als regel geldt dat de welstandscriteria in het welstandsbeleid zich bewegen binnen de bebouwingmogelijkheden die door het bestemmingsplan worden gegeven. Er kan een bepaalde overlap tussen het bestemmingsplan en de welstandsnota voorkomen. Bij strijdigheid tussen de welstandscriteria en de bestemmingsplanvoorschriften/regels geldt als regel dat de bestemmingsplanvoorschriften/regels voorgaan. In de welstandsnota zijn (per gebiedstype) de kenmerkende aspecten van de bebouwing uit het gebied, als criteria omschreven. Hierbij is gekeken naar de plaatsing, de hoofdvorm, de aanzichten en de opmaak van de bebouwing.

In de dorpen zijn verschillende gebiedsgerichte toetsingskaders van toepassing, namelijk de gebiedsnummers 1b (Dorpskernen), 3 (Lintbebouwing), 8 (Na-oorlogse uitbreidingen: seriematig) en 9 (Na-oorlogse uitbreidingen: individueel). In de volgende tabel zijn de verschillende gebieden per dorp aangegeven. Per gebied is een algemene beleidsintentie aangegeven.

	Gebiedsnummer			
	1b	3	8	9
Dongjum	X	X	X	
Herbaijum	X	X	X	
Hitzum	X	X	X	X
Oosterbierum	X	X	X	
Peins	X	X	X	
Ried	X	X	X	
Schalsum	X	X		

Beleid

Voor het gebiedsnummer 1b is het beleid voornamelijk gericht op het behoud van het bestaande historische karakter. Voor dit gebied wordt extra aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit wenselijk geacht. Ingrijpende veranderingen worden over het algemeen niet verwacht. In het gebiedsnummer 3 is het beleid voornamelijk gericht op het handhaven en waar mogelijk versterken van het bestaande bebouwingsbeeld en de ruimtelijke kwaliteiten. Ook voor dit gebied wordt in het algemeen geen ingrijpende veranderingen verwacht en wordt extra aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit wenselijk geacht. Voor gebied 8 en 9 is het welstandsbeleid voornamelijk gericht op beheer van de bestaande situatie.

Welstandsambitieniveau

De welstandsambitie voor de gebieden 1b en 3 is gericht op het behoud en waar mogelijk het versterken van de bestaande en/of gewenste kwaliteit. De klemtoon ligt op het handhaven en respecteren. Aan deze gebieden is dan ook een bijzonder ambitieniveau toegekend.

Voor de gebieden 8 en 9 geldt een regulier ambitieniveau. De nadruk ligt hierbij op het respecteren van de bestaande basiskwaliteit. Incidentele veranderingen worden over het algemeen mogelijk geacht.

Voorgaande neemt echter niet weg dat vernieuwende projecten kunnen worden gerealiseerd. Mits goed in de bestaande structuur ingepast, zijn nieuwe ontwikkelingen goed mogelijk.

Het bestemmingsplan heeft een overwegend conserverend karakter, waarin geen ruimte is voor (grootschalige) nieuwe ontwikkelingen. Mocht dit toch aan de orde zijn, dan zullen deze in het kader van welstand worden getoetst aan redelijke eisen van welstand.

3. 3. Dorps- en woonvisies

Alle dorpen hebben een dorps- of woonvisie opgesteld waarin onder andere mogelijke uit- en inbreidingslocaties van de dorpen zijn opgenomen. De dorpsvisies zijn geen gemeentelijke beleidsdocumenten. Wel heeft de gemeente Franekeradeel, uitgezonderd voor Herbaijum, reactienota's geschreven voor de dorpsvisies. Waar mogelijk zijn de wensen uit de dorpsvisie vertaald in het bestemmingsplan.

Dongjum

Het masterplan Dongjum verwoordt een visie voor het dorp voor de periode 2004-2015. In het dorp is behoefte aan een multifunctionele accommodatie voor verenigings-, sport-, en kinderopvangactiviteiten. Het huidige dorps huis heeft geen uitbreidingsmogelijkheden en kan hierin geïntegreerd worden. Ook de basisschool zou gebruik kunnen maken van een dergelijke accommodatie.

Omdat het oude kaatsveld ten zuiden van de dorpsstraat niet meer voldeed aan de eisen is het verplaatst naar de noordoostkant van het dorp. Voor de aanleg van een sport/kaatsveld en de bouw van een multifunctionele accommodatie heeft het masterplan een aanzet gegeven.

De meest geschikte locatie is achter het huidige schoolgebouw. Inmiddels is deze accommodatie gerealiseerd.

Vanuit diverse andere stichtingen en verenigingen worden wensen geuit en bestaat de behoefte aan verkeersremmende maatregelen in het dorp.

Herbajum

In de woonvisie 2008-2015 wordt genoemd dat in Herbajum behoefte is aan nieuwe (huur- en koop)woningen voor jonge gezinnen c.q. starters. Tevens is behoefte aan aangepaste seniorenwoningen binnen het dorp. Voor de plaats van de nieuwbouw is een vijftal locaties onderzocht. Twee locaties zijn bij de dorpsbewoners favoriet.

Ten eerste is dit een locatie behorende bij de Rijksweg 4, waar nu een ligboxstal staat. Hier is ruimte voor woningen. De woningen kunnen aan een nieuw aan te leggen weg komen te staan, inclusief een fietsverbinding met de Leane. De huidige vier bejaardenwoningen aan de Siccamastraat moeten in principe bij dit plan worden betrokken om een nette toegangsweg te kunnen maken.

Een tweede potentiële locatie is volgens de dorpsbewoners het omsluiten van het kaatsveld, eventueel in combinatie met een nieuw dorpshuis. Deze plannen ondervinden hinder van een zone van vijftig meter rond de boerderij aan de Miedleane 2. De eerste optie aan de Rijksweg 4 geniet daarom de voorkeur.

Hitzum

Op basis van gevoerde gesprekken met de dorpsbewoners van Hitzum geeft de dorpsvisie 2020 voor een aantal thema's aanbevelingen. Er is in het dorp duidelijk behoefte aan nieuwbouw voor starters en ouderen, waarbij iedereen het erover eens is dat niet te veel gebouwd moet worden.

De uitbreiding van Hitzum moet aansluiten bij de maat en schaal van het dorp en moet voldoen aan twee voorwaarden. De stedenbouwkundige structuur en de leefbaarheid van het dorp moeten verbeterd en versterkt worden. Ook moet de leefbaarheid van het dorp vergroot worden. Hitzum zou gebaat zijn bij een hart in de vorm van een dorpsplein en niet bij een "witte schimmelpuist". Men verwacht dat de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Franeker-zuid invloed op het dorp zou kunnen hebben. De open ruimte tussen Franeker-zuid en Hitzum moet blijven bestaan zodat het dorp een zelfstandige kern blijft.

De dorpsbewoners zijn redelijk tevreden over de woonomgeving, maar noemen de volgende verbeterpunten:

- groenstructuur aan de Hoofdweg en de Kerkbuurt;
- de inrichting van de Kerkbuurt en het Boattersplak;
- een versterking van de bomenstructuur en de verkeersremmende maatregelen aan de Hoofdweg;
- de landschappelijk overgang tussen het industrieterrein Franeker-zuid en Hitzum.

Vanuit de jeugd bestaat de wens om een onderkomen voor de jeugd te bouwen. Ten behoeve van recreatie en ontspanning ontbreekt een wandelroute in het dorp.

Verder voldoet het dorps huis niet meer aan de huidige eisen en wensen. Een oplossing kan worden gezocht in een gezamenlijk plan met de kaatsclub om een nieuwe multifunctioneel gebouw te realiseren door het bestaande dorps huis uit te breiden ten koste van de achtergelegen garageboxen.

De ruimtelijke componenten van de dorpsvisie zijn verder uitgewerkt in een los document. Vanuit een zogenaamd "dorps-DNA" worden cultuurhistorische (beeld)kwaliteiten meegenomen als inspiratie voor nieuwe ontwikkelingen. De speerpunten binnen deze dorpskwaliteitsvisie zijn:

- landelijke woonontwikkeling door inbreiding en kwaliteitsversterking;
- nieuwe bebouwing opzetten volgens het "dorps-DNA" van de karakteristieke buurten Noorderbuurt en De Terp;
- duurzame waterontwikkeling met recreatief medegebruik;
- verhogen verkeersveiligheid Hoofdweg;
- versterken recreatief medegebruik;
- ontwikkeling van een wandelrondje door herinrichting;
- kern versterking, meer "centrum allure";
- versterken doorzichten;
- functies aan het kaatsveld leggen;
- voorkanten woningen gericht op de openbare ruimte;

Oosterbierum

In de toekomstvisie van Oosterbierum / Klooster-Lidlum geeft dorpsbelang aan dat een aantal ontwikkelingen op het gebied van wonen en woonomgeving de nodige aandacht vraagt. Met name voor jongeren / jonge gezinnen en senioren dient het dorp passende woonruimte te bieden. Naast een passende woonaanbod is ook de kwaliteit van de woonomgeving een wezenlijk onderdeel bij een nieuw in te vullen woningbouwplan.

Landschapsarchitect Greet Bierema heeft een advies gegeven over de keuze voor geschikte woningbouw- en inbreidingslocaties. In het dorp zijn plekken aan te wijzen die zouden kunnen worden heringericht. Ten eerste is dit de omgeving van dorps huis It Mienskar en de ruimte tussen de kerk en de bebouwing aan de noordzijde van de provinciale weg. Deze twee gebieden zijn ruimtelijke de slechtste plekken in het dorp. Beide gebieden vragen om een nieuwe stedenbouwkundige invulling met bebouwing, beplanting en indien mogelijk water. Ook het sportveld en de school komen in aanmerking voor een heroverweging. Dit betekent geen verplaatsing, omdat de plek van de school en daarbij het sportveld een logische is. Vanaf het schoolplein en de school en vanaf het sportveld mist men echter enig uitzicht op de middelste terp. Daar waar de hoge en gesloten beplanting voor luwte bij het kaatsen zou kunnen worden gemist, zou zicht op de terp weer mogelijk moeten zijn. Verder zou de nieuwe wand aan de overzijde van het schoolplein met de voormalige kleuterschool en de daarnaast gelegen woningen wenselijk zijn. Dit geldt ook voor enkele woningen in die wijk. Het slechte aanzicht van het dorp aan de zuidoostzijde wordt als knelpunt genoemd, daar waar woningen met hun achtertuinen grenzen aan het open landschap. Door een schil met nieuwbouw toe te voegen, zou dit negatieve aanzicht kunnen worden verbeterd.

Voor het overige zijn het de gebieden met schuren en loodsen in de directe invloedssfeer van de woonbebouwing die zijn aangemerkt voor een mogelijke heroverweging.

De voorkeur voor een nieuwbouwlocatie gaat het sterkst uit naar woningen aan de westzijde van de bebouwde kern. Water zou het nieuwe kenmerk van de nieuwe wijk kunnen zijn. Met vooral veel groen is er weer een koppeling tussen de kerk en de terpenrij te maken. De combinatie van wonen en werken op een klein bedrijventerrein past meer in het zuidelijke deel van het dorp dan aan de Konkelswei.

Op basis van het bovenstaande advies heeft dorpsbelang een besluit genomen:

- bouwen achter de Bauke Poelstrajitte;
- uitbreiding van 't Fintsje richting de Stasjonsreed;
- op de lange termijn bouwen achter Steenstra (een bouwplan aan de noordkant van Oosterbierum).

De prioriteit wordt daarnaast tevens gelegd op inbreiding en herbouw voor starters en senioren. De aandacht gaat met name uit naar de Schoolstraat (tegenover de basisschool), de seniorenwoningen tegenover 't Mienskar en de kleine woningen aan de Lidlummerwei. Voor de combinatie wonen-werken gaat de voorkeur uit naar een bedrijventerrein buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld aan de Konkelswei.

De gemeente Franekeradeel heeft in een reactienota gereageerd op de woonvisie. In grote lijnen kan worden ingestemd met de in de woonvisie opgenomen analyse en conclusies wat betreft het behouden van open ruimtes en het behouden en terugbrengen van zichtlijnen. Tevens kan de gemeente haar vinden in het opnieuw inbrengen van groen en water in het dorp. Het aanwijzen van locaties en de functies geven aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Inbreiding heeft de voorkeur boven uitbreiding. De locatie achter de Bauke Poelstrajitte ligt daarom niet voor de hand. Ook een doorzetting van It Fintsje door middel van een tweede fase is ongewenst. Indien de bestaande bedrijven verplaatst worden (De Jong / Wiersma met ruimte voor 2 woningen en de locatie achter Steenstra met ruimte voor 20 woningen) ontstaat voldoende ruimte voor inbreiding. De gemeente staat positief tegenover dit idee. In dat geval is het belangrijk te weten waar nieuwe bedrijvigheid wordt gerealiseerd. Met de nieuwbouw aan de Skoalstrajitte is reeds begonnen. In plaats van 4 bejaardenwoningen worden 3 levensloopbestendige woningen gerealiseerd.

Ruimte voor een eventueel nieuw bedrijventerreintje is er aan de zuidkant van bouwplan It Fintsje II. Voorwaarde hierbij is dat er geen belemmeringen ontstaan voor woningbouw en dat de twee genoemde bedrijven bereid zijn uit het dorp te vertrekken of zich te verplaatsen naar een nieuw, nog aan te leggen bedrijventerrein.

Peins

Uit de dorpsvisie Peins 2005-2015 komt voort dat in Peins behoefte bestaat voor de bouw van 8 nieuwe woningen.

In een vervolgonderzoek (Waar bouwen in Peins) komen volgens de bewoners van Peins 3 locaties in aanmerking voor woningbouw:

- een westelijke locatie ten zuiden van de Dorpsstraat op het agrarisch perceel achter de woningen, met een doorsteek vanaf de Potterslân;
- een oostelijke locatie ten zuiden van de Kerkstraat 16-20, deels over de vaart;
- een agrarisch perceel in het noordoosten van het dorp op de hoek van de Meester Frankstraat en de Riedsterweg.

Voor de stedenbouwkundige inrichting van het gebied wordt een voorzet gegeven. Het straatprofiel van de Meester Frankstraat kan sterk worden versmald, met onder andere twee rijen bomen. De bebouwing kan zich richten op de voorzijde van de straat en de terp. Aan de landschapszijde en aan de achterzijde van de woningen kan het gebied worden ingericht met een strook beplanting. Deze strook zou deel uit kunnen maken van het bouwperceel, zoals meer voorkomt in de omgeving.

De gemeente Franekeradeel heeft gereageerd op de bovenstaande locatiekeuzes. De westelijke locatie ten zuiden van de Dorpsstraat is vanuit stedenbouwkundig en landschappelijk oogpunt acceptabel. De locatie sluit deels aan op de achterkant van bestaande bebouwing en kan relatief gemakkelijk op de bestaande infrastructuur worden aangesloten.

De oostelijke locatie deels over de vaart is stedenbouwkundig en maatschappelijk gezien ongewenst. Woningen ten zuiden van de vaart maken een inbreuk op het landschap. Daarnaast zullen voor deze locatie één of twee bruggen aangelegd moeten worden en zou het rioolgemaal verzwwaard moeten worden.

Als woningbouw aan de orde komt op de locatie ten noorden van de Meester Frankstraat, zal een aantal maatregelen moeten worden genomen zoals de reconstructie van de doorgaande weg. De kans is groot dat de woningen los van het dorp komen te liggen. Daarnaast zullen voor deze locatie specifieke stedenbouwkundige eisen meegegeven moeten worden over onder andere de gerichtheid van de woningen op de open ruimte van de terp en over de groene aankleding van de locatie. Als aan deze voorwaarden voldaan kan worden, is de locatie stedenbouwkundig en landschappelijk acceptabel. Een positief punt bij deze locatiekeuze is dat de groene ruimtes duidelijk aanwezig blijven in het dorp.

Ried

Dorpsbelang Ried geeft in het document "Ried nu... en de toekomst??" (augustus 2003) haar visie voor het dorp. Thematisch geeft de dorpsvisie een beschrijving van de huidige situatie en de gewenste situatie. Wat betreft het thema voorzieningen blijkt dat men enkele voorzieningen zoals een bank en/of geldautomaat, een vaste busverbinding met Franeker en een multifunctioneel centrum mist. Ook het ontbreken van een dorpscafé blijkt een groot gemis.

Voor woningbouw geldt dat het grootste deel van de dorpsbewoners vindt dat het dorp niet teveel moet groeien. Eventueel nieuwe te bouwen woningen moeten aansluiten op de bestaande woonstructuur. Als mogelijk uitbreidingsplan wordt Suderom 2 en/of het bos, aan het water genoemd.

Er is behoefte aan (half)vrijstaande koopwoningen in de goedkope tot middelhoge prijsklasse. Tevens is behoefte aan goedkope huurwoningen. Over het algemeen zijn de bewoners tevreden over het wonen in Ried. De doorgaande verkeersroute (Berlikumerweg / Dongjumerweg) wordt als verkeersonveilig ervaren. Tevens ontbreekt een fietspad naar Dongjum en Peins. De wenst wordt geuit de doorgaande route in te richten als 30 km/uur gebied met verkeersremmende maatregelen.

In haar reactienota (januari 2004) geeft de gemeente Franekeradeel aan dat er een traject gestart is waarin gezocht wordt naar de mogelijkheid voor de bouw van een school met mogelijke aanvullende functies als een multifunctioneel centrum / jongerenplek. Inmiddels is dit complex gerealiseerd. Voor woningbouw is tot 2010 geen woningbouwcontingent beschikbaar. De gemeente staat positief tegenover het realiseren van een aantal woningen bij de locatie van de nieuwe basisschool. Pas bij concrete plannen zal een definitieve beslissing worden gemaakt. Voor de realisatie van 30 km/uur-gebieden heeft de gemeente een plan gemaakt. Hier zijn nog geen definitieve keuzes voor gemaakt.

Schalsum

“Schalsum: uit de klei getrokken en kneedbaar” is een verslag van een behoeftenonderzoek dat onder de inwoners van het dorp door middel van enquêtes en tafelgesprekken is gehouden. Voor woningbouw blijkt dat behoefte is aan nieuwe, betaalbare starterswoningen. Het kaatsveld en de volkstuinten tussen de Kerkstraat en de Dorpsstraat worden genoemd als mogelijke bouwlocaties. Bij nieuwbouw is het belangrijk dat het authentieke dorpskarakter behouden blijft, het aantal nieuwe woningen moet beperkt worden tot ongeveer vijf. Aan een bedrijventerrein is in Schalsum geen behoefte.

Over het algemeen zijn de dorpsbewoners tevreden over de woonomgeving. Wel zijn enkele fiets- en wandelroutes en groenstroken voor verbetering vatbaar. De doorgaande route wordt als verkeersonveilig ervaren. Het is het overwegen waarde de route in te richten als 30 kilometerzone en de snelheid op de weg tussen Schalsum en Franeker te verlagen tot 60 km/uur.

De gemeente Franekeradeel heeft in een reactienota op de dorpsvisie aangegeven dat woningbouw op de locatie voor de volkstuinten niet voor de hand ligt, gezien de archeologische waarden van dit perceel. Daarnaast zal bebouwing op die plaats het fraaie zicht vanaf de Dorpsstraat naar de kerk laten verdwijnen. De locatie kaatsveld ligt meer voor de hand, echter zal dan een nieuwe locatie voor het kaatsveld moeten worden gevonden. De aanleg van een 30 km/uur zone in Schalsum is inmiddels afgerond, de aanleg van een 60 km/uur op de route Franeker-Schalsum-Peins is gepland in 2016.

4. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

4. 1. Milieuzonering

Ten behoeve van de milieuzonering rond bedrijven, is door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het systeem “*Bedrijven en milieuzonering*” ontwikkeld, in de vorm van een bedrijvenlijst waarin de bedrijven zijn gecategoriseerd op hun milieueffecten. Deze lijst is opgesteld uitgaande van de standaardbedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De lijst is onderverdeeld in bedrijfsklassen en bedrijfstypen. Afhankelijk van de mate waarin de in deze lijst opgenomen bedrijven milieuhinder (uitgaande van de gemiddelde bedrijfssituatie) kunnen veroorzaken, kent de lijst aan de bedrijven een milieucategorie toe. Naarmate de milieuhinder toeneemt, loopt de milieucategorie op van 1 t/m 6, met bijbehorende richtlijnafstanden tot een “rustige woonwijk” of een “gemengd gebied”.

De bedrijven in de dorpen komen frequent in de nabijheid van de woonfuncties voor. In dit bestemmingsplan is, gezien de grootte en het karakter van de dorpen, gekozen voor een eenduidige regeling, waarbij bedrijven zijn toegestaan tot ten hoogste milieucategorie 2. Op grond van “*Bedrijven en milieuzonering*” wordt bij milieucategorie 2 een afstand van respectievelijk 30 meter (in geval van een rustige woonwijk) en 10 meter (in geval van een gemengd gebied) aangehouden. Aan deze afstanden wordt niet in alle situaties voldaan. Dit zijn locaties die kunnen worden gekarakteriseerd als situaties die vanuit een historische context, zoals in vele andere, soortgelijke dorpen, is ontstaan. Bedrijven tot en met milieucategorie 2 passen in principe in een woonomgeving, voor deze bedrijven zijn daarom met betrekking tot de woonomgeving geen belemmeringen te verwachten en er is geen specifieke regeling voor getroffen.

Voor een aantal andere bedrijven die een hogere milieucategorie heeft, is dit echter wel gedaan. Het betreft de volgende bedrijven:

<i>Adres</i>	<i>Bedrijf</i>	<i>Milieucategorie</i>
Hitzum - Hoofdweg 22	S. Plat en Zn. (transportbedrijf)	3.1
Oosterbierum - Haerdawei 27	C.D. de Vries (bouwbedrijf)	3.1
Peins - Dorpsstraat 17	O. Bruinsma (bouwbedrijf)	3.1
- Zweinserweg 7a	Voegbedrijf / Gevelrenovatiebedrijf Feenstra (aannemersbedrijf)	3.1
- Zweinserweg 7b	O. Bruinsma (bouwbedrijf)	3.1
Ried - Hoofdstraat 17	Riedex (metaalbewerkingsbedrijf)	3.2

Deze bedrijven zijn specifiek aangeduid, waarmee de bedrijven ter plaatse kunnen blijven functioneren. Bij bedrijfsbeëindiging of bedrijfsverplaatsing wordt op deze wijze voorkomen dat vergelijkbare bedrijven uit de desbetreffende milieucategorie zich op deze plaatsen kunnen vestigen.

Wel is het mogelijk om op deze locaties een zelfde soort bedrijf als is aangeduid nieuw te vestigen.

Verder zijn op diverse plaatsen in de dorpen agrarische bedrijven aanwezig. In verband met het omgevingsaspect geur, wordt voor dergelijke bedrijven een aan te houden afstand van 100 meter aanbevolen tot aan de woonomgeving. Aan deze afstand wordt in een aantal gevallen niet voldaan. Het betreft hier echter een bestaande situatie die ook in de vigerende plannen reeds mogelijk is. In dit bestemmingsplan is daarom voor dergelijke bedrijven een regeling getroffen waarbij het niet mogelijk is verder uit te breiden richting woonbebouwing. Hiermee wordt een woon, leef en ondernemersklimaat geboden dat gericht is op handhaving.

Op verschillende plaatsen in de dorpen is bij een aantal bedrijven tevens een bedrijfswoning aanwezig. De milieuvergunningen van de bedrijven in de directe nabijheid van deze woningen zijn afgestemd op de aanwezigheid hiervan. Per bedrijf is het mogelijk één bedrijfswoning te bouwen, de aanwezige bedrijfswoningen zijn in het bestemmingsplan specifiek aangeduid. De bestaande situatie kan door deze regeling gehandhaafd blijven. Overigens is het mogelijk nieuwe bedrijfswoningen bij een bedrijf te bouwen na het doorlopen van een ontheffingsprocedure.

4. 2. Wegverkeerslawaaï

In de *Wet geluidhinder* (Wgh) is bepaald dat elke weg in principe een zone heeft, waar aandacht aan geluidhinder moet worden besteed. Daarbij onderscheidt de Wgh geluidsgevoelige gebouwen enerzijds en niet-geluidsgevoelige gebouwen anderzijds. (Bedrijfs)woningen zijn geluidsgevoelige gebouwen. Als geluidsgevoelige gebouwen binnen een zone behorend bij een zoneplichtige weg worden geprojecteerd bij een bestemmingsplanprocedure, dient door akoestisch onderzoek te worden aangetoond dat wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB. Wegen waar deze zone in principe niet geldt, zijn:

- wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
- wegen waarvoor een maximumsnelheid geldt van 30 km/uur.

Uitgezonderd een groot deel van Herbaijum, Hitzum en Oosterbierum dat is ingericht als 30 km/uur-gebied, zijn de wegen in het plangebied zoneplichtig. Binnen de zones van deze wegen in de dorpen zijn geluidsgevoelige objecten in de vorm van (bedrijfs)woningen gesitueerd. Ten behoeve van de Geluidniveaukaart(en) van de gemeente Franekeradeel, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 december 1996, is onder meer akoestisch onderzoek verricht met betrekking tot de wegen in de gemeente.

Uit dit onderzoek is gebleken dat in de dorpen de volgende doorgaande wegen een geluidszone hebben:

Dongjum	Dorpsstraat, Tzummerweg
Herbaijum	Rijksweg
Hitzum	Hoofdweg
Oosterbierum	Haerdawei/Lidlumerwei/Keatsebuorren
Peins	Schalsumerweg/Dorpsstraat/Slappeterpsterweg
Ried	Dongjumerweg/Hoofdstraat/Berlikumerweg

Voor Schalsum is ook de geluidszone van de rijksweg A31 van belang. Enkele bestaande woningen in de dorpen zijn buiten de voorkeursgrens-waardecontour gesitueerd. Het betreft hier echter een bestaande situatie, waarin het niet mogelijk is een woning dichterbij de weg te bouwen. Tevens zal de inrichting en het gebruik van de weg niet op een dusdanig manier veranderen die negatieve consequenties heeft voor het wegverkeersgeluid.

Voor alle nieuwe ontwikkelingen, die niet in de vigerende plannen zijn meegenomen, is het aspect "geluid" in het kader van de gevolgde vrijstellings-/bouwvergunningsprocedure afgewogen. Daarnaast is het verkeersbeleid van de gemeente gericht op inrichten van de dorpen als 30 km/uur – verblijfsgebied (lees ook paragraaf 3.2). Alleen op enkele belangrijke, doorgaande wegen blijft een maximumsnelheid van 50 km/uur van kracht. De regeling in het bestemmingsplan is afgestemd op deze wegencategorisering. Hierdoor zijn op akoestisch gebied in de toekomst verbeteringen te verwachten.

Tevens is het beleid van de gemeente Franekeradeel erop gericht een teruggang in akoestische situatie tegen te gaan. Om te voorkomen dat er een verslechtering van de bestaande geluidssituatie optreedt, is binnen dit bestemmingsplan een regeling opgenomen, waarbij het niet is toegestaan een geluidsgevoelig gebouw dichterbij de weg uit te breiden. De bouwvlakken zijn daartoe strak om de voorgevels gelegd. Daarmee is het onmogelijk om nieuwe geluidsgevoelige bebouwing dichterbij de weg te realiseren. Eventuele aan- en uitbouwen, kunnen alleen aan de zij- en achterkant mogelijk worden gemaakt.

Omdat de in het plangebied voorkomende geluidsgevoelige bebouwing bestaande situaties betreft en het plan het niet mogelijk maakt om geluidsgevoelige bebouwing dichterbij de (zoneplichtige) wegen te situeren, of om zoneplichtige wegen zodanig te wijzigen dat er een verslechtering optreedt voor geluidsgevoelige gebouwen, is in het kader van het bestemmingsplan daarom geen onderzoek verricht naar de ligging van de grenscontouren ten gevolge van wegverkeerslawaai van de zoneplichtige wegen in de dorpen. Hiermee wordt voldaan aan de Wgh wat betreft wegverkeerslawaai.

4. 3. Water

Vanwege het grotere belang van het water in de ruimtelijke ordening, wordt van waterschappen een vroege en intensieve betrokkenheid bij het opstellen van ruimtelijke plannen verwacht.

Bovendien is de watertoets een verplicht onderdeel in de bestemmingsplanprocedure geworden.

Beleid

In het waterbeleid is het accent de laatste jaren sterk komen te liggen op de watersysteembenadering en op het integraal waterbeheer. Het rijksbeleid en het provinciale beleid zijn gericht op de ruimtelijke functietoedeling, op het terugdringen van het areaal aan verdroogde gebieden (kwantiteitsbeheer) en het beschermen tegen wateroverlast. Daarnaast wordt uitgegaan van verbetering van de kwaliteit van het water (kwaliteitsbeheer).

Waterschappen hebben op grond van de *Wet op de Waterhuishouding* een belangrijke taak gekregen met betrekking tot het waterbeheer. In de waterbeheerplannen dienen zij functies aan het water toe te kennen. Daarbij dienen zij tevens te zorgen voor afstemming met het ruimtelijk beleid. Wetterskip Fryslân is in de gemeente Franekeradeel primair verantwoordelijk voor het waterbeheer.

Een andere belangrijke ontwikkeling in het waterbeleid is het aspect van de Watertoets. De Watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijke beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Het kader voor de Watertoets wordt gevormd door het vigerende beleid zoals geformuleerd in de *Vierde Nota Waterhuishouding, Waterbeleid 21^e eeuw, Europese Kaderrichtlijn water, Nota Ruimte* en de *beleidslijn Ruimte voor de rivier*.

De Watertoets toetst ruimtelijke plannen en besluiten op waterhuishoudkundige aspecten. Doel ervan is het waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. De "winst" die wordt behaald bij de Watertoets ligt bij de vroegtijdige betrokkenheid van de waterbeherende instantie bij ruimtelijke plannen en bij de informatievoorziening.

In het kader van de Watertoets is afgesproken dat ieder ruimtelijk plan een waterparagraaf zal bevatten, waarin een aantal aspecten worden behandeld. In de *Handreiking Watertoets 2* is aangegeven welke verschillende aspecten in een waterparagraaf aan de orde dienen te komen. Bovendien dient in een bestemmingsplan een wateradvies te worden opgenomen, waarin het betreffende waterschap aangeeft akkoord te zijn met de ontwikkelingen die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt en met de waterhuishoudkundige inpassing daarvan.

Gemeentelijk Rioleringsplan Franekeradeel 2007 - 2012

Een belangrijke impuls tot het opstellen van het plan is de *Wet milieubeheer*, waarin de verplichting tot het hebben van een geldig Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is opgenomen. In het *Gemeentelijk Rioleringsplan Franekeradeel 2007 - 2012* wordt aangegeven dat het doel is om alle percelen aan te sluiten op de riolering van waarvoor de gemeente niet van de zorgplicht wordt ontheven.

Belangrijke doelstelling in dit nieuwe GRP is het voltooiën van de basisinspanning in 2008 door middel van het afkoppelen van regenwater van het gemengde riool.

Verder zal het accent komen te liggen op onderhoudswerkzaamheden aan het rioolstelsel (vervanging en reparatie).

Ook geldt als prioriteit het duurzaam in stand houden van het bestaande stelsel, hetgeen betekent dat indien vervanging van het riool nodig is, dit als eerste wordt uitgevoerd al dan niet gecombineerd met maatregelen in het kader van de basisinspanning.

De praktische uitwerking van het gemeentelijk rioleringsbeleid zoals het onderdeel afkoppelen van verhard oppervlak, zal moeten worden ingebed. Dit betekent dat alle kansen moeten worden benut om het afkoppelen c.q. niet aankoppelen van verhard oppervlak te realiseren. De verplichting tot aansluiting bij nieuwbouw of verbouwing indien water binnen een afstand van 40 meter aanwezig is, is hierbij van essentieel belang.

Verder zal het accent komen te liggen op onderhoudswerkzaamheden aan het rioolstelsel (vervanging en reparatie). Een goede afstemming van de werkzaamheden, vooral met Wetterskip Fryslân, is van essentieel belang.

- Uitgangspunten -

Ter bescherming van de hierboven omschreven huidige waterstaatkundige situatie en om in te kunnen spelen op nieuwe situaties, gelden, ook in relatie tot het bovengenoemde beleid, de volgende uitgangspunten:

- In het licht van de huidige taak van het waterschap, dient het bestemmingsplan geen dubbele regeling te bevatten. Waar sprake is of zal zijn van een vastgesteld beheerplan en goedgekeurde peilbesluiten, wordt in het bestemmingsplan afgezien van een regeling van het waterpeil en andere aanlegvergunningvereisten;
- bepalende waterlopen (zowel vanuit hun functie in de waterhuishouding, alsook vanwege hun landschappelijke, recreatieve en/of cultuurhistorische betekenis) worden dienovereenkomstig bestemd. Hieronder vallen ook de waterlopen waarvan reeds bekend is dat ze ter compensatie van een toename van oppervlakteverharding zullen worden aangelegd.

Op korte termijn zal alle afvoer van water gescheiden plaatsvinden. Het bestemmingsplan is consoliderend van karakter, met slechts perceelsgerichte ontwikkelingsmogelijkheden. Met de vaststelling van dit bestemmingsplan zijn er dan ook nauwelijks invloeden op het watersysteem te verwachten.

In geval van nieuwe ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met een aantal wateraspecten. Ten eerste moet voor de verschillende nieuwbouwlocaties de waterkansenkaart worden geraadpleegd. De waterkansenkaart biedt een eerste indruk van de waterhuishoudkundig relevante onderdelen die in de ruimtelijke planontwikkeling aan bod komen.

Ten tweede dient de toename van verhard oppervlak, mocht daar sprake van zijn, te worden gecompenseerd door middel van nieuw aan te leggen oppervlaktewater.

Ten derde is het van belang om eventueel nieuw aan te leggen rioolstelsels geschikt te maken voor aansluiting op een gescheiden stelsel. In veel gevallen zal in de omgeving van de nieuwbouw-/invullocaties nog een gemengd rioolstelsel aan de orde zijn.

Door met de nieuwbouw reeds rekening te houden met een gescheiden stelsel, kan in de toekomst sneller worden geanticipeerd op een geheel nieuw gescheiden stelsel.

In dit bestemmingsplan is geen sprake van nieuwe, grootschalige ontwikkelingen. De perceelgebonden ontwikkelingen die in het plan mogelijk worden gemaakt is een continuering van bestaande regelingen.

Overleg met Wetterskip Fryslân

In het kader van de watertoets is het bestemmingsplan voor een wateradvies naar Wetterskip Fryslân worden gestuurd. Het Wetterskip geeft een positief wateradvies, de adviespunten van het Wetterskip zullen bij de verdere uitvoering van het plan in acht worden genomen.

4. 4. Bodem

Het uitgangspunt wat betreft de bodem in het plangebied is, dat de kwaliteit ervan zodanig dient te zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid bij het gebruik van het plangebied voor het wonen of een andere functie.

In het rapport *Bodembeheersplan en bodemkwaliteitskaart gemeente Franekeradeel* (Royal Haskoning, vastgesteld door Burgemeester en Wethouders op 13 december 2005) wordt voor de gemeente een indicatie gegeven of de grond al dan niet schoon of verontreinigd is. In dit rapport zijn bodemkwaliteitskaarten opgenomen voor het bebouwde gedeelte van de gemeente en voor het buitengebied. De bodemkwaliteit in de dorpen is verdeeld in homogene deelgebieden. In de dorpen zijn de volgende deelgebieden te onderscheiden:

	Homogeen deelgebied				
	W1	W2	W3	W4	I2
Dongjum	X	X	X	X	
Herbajum	X		X	X	
Hitzum	X		X	X	
Oosterbierum	X		X	X	X
Peins	X	X		X	
Ried	X	X	X	X	
Schalsum	X	X			

De bodem in en rondom de oude dorpskernen (deelgebieden W1 wonen voor 1900 en w2 wonen 1900-1940) is zoals verwacht van mindere kwaliteit dan de bodemkwaliteit van de in een later stadium bebouwde gebieden. De bodem is diffuus licht verontreinigd geraakt met enkele metalen en PAK. Alle gemiddelde gehalten zijn maximaal licht verontreinigd. Dit vormt geen probleem voor het huidige gebruik (er zijn geen risico's voor de volksgezondheid), echter wel bij grondverzet en hergebruik van grond als bodem. De grond is niet zonder meer toepasbaar als bodem. Deze grond moet eerst worden onderzocht en beoordeeld worden. In dit deelgebied is bij de aanvraag van een bouwvergunning een bodemonderzoek een verplicht onderdeel.

Voor de overige deelgebieden (w3 wonen 1940-1970, w4 wonen na 1970 en i2 industrie na 1970) concludeert het onderzoek dat de grond (zeer) licht verontreinigd of schoon is.

Het betreffen dermate lichte verhogingen die in principe geen gevolgen hebben voor hergebruik van grond als bodem. Voor het huidige gebruik gelden op basis van de diffuse bodemkwaliteit geen risico's voor de volksgezondheid bij het gebruik "Wonen met tuin". Voor deze deelgebieden is de bodemkwaliteitskaart een afdoende bewijsmiddel voor de bodemkwaliteit bij nieuwbouw. Daardoor vervalt de onderzoeksverplichting, indien het bouwwerk is gelegen in één van deze deelgebieden, mits sprake is van een onverdachte locatie.

In de dorpen is sprake van een reeds gerealiseerd gebied waar geen (grootschalige) ontwikkelingen zijn toegestaan. In het kader van het onderhavige bestemmingsplan is op deze plaatsen geen bodemonderzoek noodzakelijk.

4. 5. Archeologie

In 1992 is het Europees Verdrag van Malta ondertekend door een groot aantal EU-landen, waaronder ook Nederland. Het doel hiervan is het veiligstellen van het (Europese) archeologisch erfgoed. Dit moet met name gestalte krijgen in het ruimtelijke ordeningsbeleid, wat betekent dat bij de voorbereiding van bestemmingsplannen meer aandacht moet worden besteed aan de (mogelijke) aanwezigheid van archeologische waarden en dat een beschermende regeling moet worden opgenomen ten aanzien van die archeologische waarden.

Ter implementatie van het Verdrag van Malta is op 1 september 2007 de *Wet op de archeologische monumentenzorg* in werking getreden. Deze wet regelt onder andere dat er in het proces van ruimtelijke ordening tijdig rekening gehouden wordt met de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Voor een globaal inzicht in mogelijke waarden heeft de provincie de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) gepubliceerd. Deze bestaat uit een advieskaart voor de Steentijd - Bronstijd en uit een advieskaart voor de IJzertijd - Middeleeuwen.

Volgens de advieskaart *Steentijd - Bronstijd* is geen onderzoek noodzakelijk. Dit betekent dat er op basis van eerder onderzoek is gebleken dat er zich geen archeologische resten in de bodem bevinden, of dat de archeologische verwachting op gefundeerde gronden zeer laag is, en waar eventuele resten uit de Steentijd - Bronstijd zich vermoedelijk zodanig diep onder het maaiveld bevinden dat de kans op aantasting bij de meeste ingrepen zeer klein is.

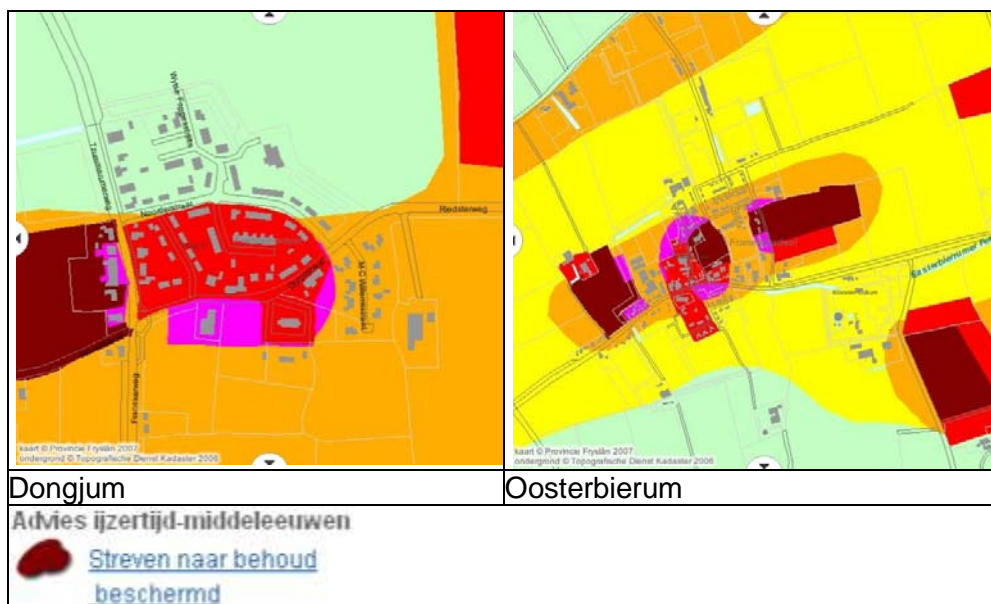
Op basis van de advieskaart IJzertijd - Middeleeuwen van de FAMKE beveelt de provincie per dorp verschillende onderzoeken aan. Deze zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

	Dongjum	Herbajum	Hitzum	Oosterbierum	Peins	Ried	Schalsum
Streven naar behoud (beschermd)	X			X			
Streven naar behoud	X	X	X	X	X	X	X
Waarderend onderzoek (terpen)	X	X	X	X	X	X	X
Karterend onderzoek 1 (middeleeuwen)	X	X	X	X	X	X	X
Karterend onderzoek 2 (middeleeuwen)				X			
Geen onderzoek noodzakelijk	X	X			X	X	

Streven naar behoud (beschermd)

Van deze terreinen is bekend dat zij waardevolle archeologische resten uit de periode midden bronstijd en later bevatten. Deze terreinen zijn wettelijk beschermd op grond van de Monumentenwet 1988, voor het bestemmingsplan hoeft daarom geen aanvullende regeling voor deze gronden te worden getroffen. Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning een beschermd monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen. Wanneer er plannen bestaan die het bodemarchief ter plaatse kunnen schaden (aanleg leidingen, bouwwerken, wegen e.d.) is daarom een vergunning van de Minister van Cultuur noodzakelijk, en dient bij de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten daartoe een aanvraag te worden gedaan.

Dit beschermingsregime is van kracht in delen van Dongjum en Oosterbierum. Dit is in figuur 9 weergegeven.

Figuur 9. FAMKE terreinen "Streven naar behoud (beschermd)"

Streven naar behoud

Van deze terreinen is bekend dat zij waardevolle archeologische resten uit de periode bronstijd en later bevatten. In veel gevallen betreft het AMK-terreinen, maar kunnen ook terreinen zijn die bij gemeente of provincie bekend staan als archeologisch waardevol.

In het bestemmingsplan zijn deze gebieden opgenomen onder de bestemming "Waarde - Archeologie", met daaraan gekoppeld een aanlegvergunningstelsel, bij ingrepen groter dan 50 m².

Waarderend onderzoek (terpen)

Deze gebieden betreffen archeologische vindplaatsen, te weten terpen of terpzolen, die archeologische vondsten en sporen bevatten. Ook afgegraven terpen, waarvan de terpzool slechts nog rest, kunnen nog waardevolle diepere sporen bevatten, zoals waterputten en sloten. De precieze waarde en omvang van deze terpen of terpzolen is echter nog niet bekend.

De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 50 m² een waarderend booronderzoek te laten uitvoeren, waarbij duidelijk wordt wat de waarde van de bestaande vindplaats is. Daartoe zijn ook deze gebieden bestemd als "Waarde - Archeologie", waarbij geldt dat men moet streven naar behoud ervan. De resultaten kunnen ook uitwijzen dat de voorgenomen ingreep niet bezwaarlijk is, of met welke randvoorwaarden in het plan rekening dient te worden gehouden.

Karterend onderzoek 1 en 2 (middeleeuwen)

In deze gebieden kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode midden-bronstijd - vroege Middeleeuwen. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 500 m² (karterend onderzoek 1) respectievelijk 2500 m² (karterend onderzoek 2) een karterend archeologisch onderzoek uit te laten voeren.

De resultaten van het karterend onderzoek kunnen ook uitwijzen dat de voorgenomen ingreep niet bezwaarlijk is, of met welke randvoorwaarden in het plan rekening dient te worden gehouden. Mocht het plangebied een bebouwde kom betreffen, dan dient in de onderzoeksstrategie rekening te worden gehouden met recente verstoringen die zich kunnen hebben voorgedaan. Worden er een of meerdere vindplaatsen worden aangetroffen, dan zal uit nader (waarderend) onderzoek moeten blijken hoe waardevol deze vindplaatsen zijn. De aard van dit waarderend (vervolg)onderzoek hangt af van het type aangetroffen vindplaats.

Omdat dit bestemmingsplan dergelijke ontwikkelingen niet mogelijk maakt, is het niet noodzakelijk een karterend onderzoek uit te laten voeren.

Conclusie

Voor de dorpen betreft het een bestaande situatie waarin geen groot-schalige ontwikkelingen mogelijk of te verwachten zijn. Op basis van de FAMKE kaart IJzertijd - Middeleeuwen is voor een aantal dorpsdelen een aanvullende regeling getroffen door middel van de bestemming "Waarde - Archeologie" ten behoeve van de archeologische waarden. Dit zijn de terreinen die op de FAMKE-advieskaart zijn aangegeven als "Streven naar behoud" en "Waarderend onderzoek (terpen)".

In de delen van de dorpen die zijn aangegeven als “Karterend onderzoek 1 en 2 (middeleeuwen) hoeft in het plan geen aanvullende regeling te worden getroffen, aangezien het plan geen ontwikkelingen mogelijk maakt die bodemverstoringen bewerkstellingen die groter zijn dan respectievelijk 500 m² (karterend onderzoek 1) en 2500 m² (karterend onderzoek 2).

Tijdens de vrijstellingsprocedure die voor de 6 nieuwe woningen in Hitzum is gevoerd, is uit archeologisch onderzoek gebleken dat zich op dit vlak geen belemmeringen voordeden.

Dat betekent in feite dat het laten uitvoeren van archeologisch onderzoek in het kader van dit bestemmingsplan niet meer aan de orde is. Archeologie levert voor dit bestemmingsplan geen belemmering op. Mochten er bij overige bodemingrepen desondanks toch bodemvondsten worden gedaan, dan dienen die gemeld te worden bij de provinciaal archeoloog.

4. 6. Ecologie

Het uitgangspunt voor het bestemmingsplan is, dat geen strijdigheid ontstaat met het beleid en de wetgeving ten aanzien van de natuurbescherming. Hierin kan onderscheid gemaakt worden tussen de gebiedsbescherming (gebieden die onder de werking van de *Natuurbeschermingswet* vallen zoals Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur) en soortenbescherming (*Flora- en faunawet*).

Gebiedsbescherming

Het aspect gebiedsbescherming is in dit bestemmingsplan niet aan de orde omdat in en in de directe nabijheid van de dorpen geen sprake is van beschermde natuurgebieden waarop de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, negatieve effecten kunnen hebben.

Soortenbescherming

De soortenbescherming vindt primair plaats via de *Flora- en faunawet*. Op grond van deze wet mogen beschermde dieren en planten die in de wet zijn aangewezen, niet gedood, gevangen, verontrust, geplukt of verzameld worden en is het niet toegestaan om nesten, holen of andere vaste verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen of te verstoren. Onder voorwaarden is ontheffing van deze verbodsbepalingen mogelijk.

Voor (bedreigde) soorten die vermeld staan in Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn en een aantal Rode Lijst-soorten, zijn de ontheffingsvoorwaarden (zeer) streng.

De *Flora- en faunawet* is altijd onverkort van kracht. Een beoordeling op het moment dat de activiteiten daadwerkelijk aan de orde zijn (en dus niet ten tijde van het maken van het bestemmingsplan) geeft het meest actuele en beschermingswaardige beeld. Indien op dat moment blijkt dat er sprake is van (een) beschermde soort(en) en de activiteit strijd oplevert met de bepalingen uit de *Flora- en faunawet*, zal de betreffende activiteit pas plaats kunnen vinden na het verkrijgen van een ontheffing.

Voor dit bestemmingsplan kan worden opgemerkt dat het hier gaat om een bestaand gebied waar de woonfunctie overheerst.

Geconcludeerd kan worden dat de dorpen dusdanig bebouwd zijn dat er in principe geen ruimte is voor ecologische waarden. De activiteiten van de aanwezige voorzieningen in het plangebied leveren een dusdanige verstoring op van het gebied dat er ook geen ecologische waarden mogen worden verwacht.

In dit in hoofdzaak conserverende bestemmingsplan hoeft, met het oog op het voorgaande, op dit punt geen aanvullende regeling te worden opgenomen. De beperkte, perceelsgebonden ontwikkelingsmogelijkheden die in dit bestemmingsplan worden geboden, zijn in beginsel in zijn algemeenheid uitvoerbaar, al kan te zijner tijd blijken (in concrete gevallen) dat een ontheffing niet of slechts onder voorwaarden verleend kan worden. Dit doet echter aan de algemene uitvoerbaarheid niet af. De *Flora- en faunawet* blijft onverkort van kracht.

4. 7. Externe veiligheid

Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI)

Op grond van het *Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI)* en de daarop gebaseerde *Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen (REVI)* gelden bepaalde normeringsafstanden tussen risicovolle en risicogevoelige functies. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen de categoriale inrichtingen, waarvoor min of meer gestandaardiseerde effectafstanden en risicocontouren worden gehanteerd, en niet-categoriale inrichtingen, waarvoor een standaardbenadering niet mogelijk is en afstanden en contouren individueel bepaald dienen te worden op basis van een kwalitatieve risicoanalyse of QRA (Qualitative Risk Analysis).

Hierbij worden aan de hand van de verleende milieuvergunning en de aanvraag daarvoor onder meer de specifieke stoffen, bronnen en systemen, risicobeperkende maatregelen en objecten, brandbestrijdingsvoorzieningen, toegangs- en vluchtwegen, vertaald naar een voor de betreffende inrichting van toepassing zijnde normering. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen het plaatsgebonden risico en het groepsrisico:

- *plaatsgebonden risico*: risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is;
- *groepsrisico*: cumulatieve kansen per jaar dat tenminste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is.

In het BEVI wordt aangegeven hoe met het plaatsgebonden risico en het groepsgebonden risico moet worden omgegaan. Nabij Schalsum en Dongjum ligt een transportroute voor gevaarlijke stoffen, de rijksweg A31.

Op grond van de risicobenadering die is af te leiden uit de Risico-atlas Wegvervoer van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (2006) blijkt dat er noch momenteel, noch in de toekomst sprake is van ontoelaatbare risico's als gevolg van wegtransport. Dit geldt voor zowel het plaatsgebonden risico als het groepsrisico. Derhalve heeft deze risicobeoordeling geen gevolgen voor het voorliggende bestemmingsplan.

In Ried en Tzum zijn gasleidingen aanwezig waar vanuit externe veiligheid rekening mee gehouden moet worden. Paragraaf 4.9 gaat hier nader op in.

De risicovolle inrichtingen zijn op de risicokaart van de provincie Fryslân weergegeven. Uit de risicokaart van de provincie Fryslân blijkt dat zich in de dorpen geen risicovolle inrichtingen bevinden die vallen binnen de reikwijdte van het BEVI. Wel is nabij Herbaijum een risicovolle inrichting aanwezig die echter buiten de reikwijdte van het BEVI valt. Het betreft een gaswinningsinstallatie ten zuidoosten van het dorp. De ligging is weergegeven in het volgende figuur.

Figuur 10. Risicokaart provincie Fryslân

Voor de gaswinninglocatie die op de risicokaart is opgenomen als “overige inrichting met gevaarlijke stoffen” geldt een plaatsgebonden risicocontour (10^{-6} -contour) van 43 meter ten opzichte van deze inrichting. Deze afstand valt buiten het plangebied. Een nadere afweging voor het groepsrisico is voor dergelijke inrichtingen niet noodzakelijk. Aangezien de afstand tot de dichtstbijzijnde woning in Herbaijum 150 meter bedraagt en de personen in het dorp zelfredzaam worden geacht, zijn op het punt van groepsrisico geen belemmeringen te verwachten.

Externe veiligheid levert voor dit bestemmingsplan geen belemmeringen op.

4. 8. Luchtkwaliteit

Op 15 november 2007 is de *Wet luchtkwaliteit* in werking getreden, als wijziging in de *Wet milieubeheer*. Deze *Wet luchtkwaliteit* vervangt het *Besluit luchtkwaliteit 2005*.

De wet is enerzijds bedoelt om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging. Anderzijds heeft de wet tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De *Wet luchtkwaliteit* voorziet onder meer in een gebiedgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de *Wet luchtkwaliteit* geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkeling als:

- er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt;
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL;
- een project "niet in betekende mate" bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Van bepaalde projecten met getalsmatige grenzen is vastgesteld dat deze "niet in betekende mate" bijdragen aan de luchtverontreiniging.

Een project draagt "niet in betekende mate" bij aan de luchtverontreiniging als de 1% grens niet wordt overschreden. De 1% grens is gedefinieerd als 1% van de grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie van fijn stof (PM₁₀) of stikstofdioxide (NO₂). Dit komt overeen met 0,4 microgram/m³, voor zowel PM₁₀ als NO₂. Projecten die "niet in betekende mate" bijdragen aan de luchtverontreiniging zijn onder andere woningbouw- en kantoorlocaties tot een maximum aantal woningen c.q. vierkante meters bruto vloeroppervlak en bepaalde inrichtingen. Deze projecten mogen zonder toetsing aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Voor de gemeente Franekeradeel is nagegaan of er sprake is van overschrijdingen van de wettelijke luchtkwaliteitsnormen voor luchtverontreinigende stoffen. Het onderzoek heeft betrekking op plaatsen waar, naar redelijke verwachting, mensen blootgesteld worden aan luchtverontreiniging. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in de Rapportage luchtkwaliteit 2008 (Gemeente Franekeradeel / Milieuadviesdienst, 30 oktober 2008). De eindconclusie van het onderzoek is dat in de gemeente Franekeradeel geen overschrijdingen van grenswaarden zijn vastgesteld. Er hoeven geen lokale maatregelen te worden getroffen tot het verbeteren van de luchtkwaliteit.

In dit bestemmingsplan is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde.

Hiermee voldoet het bestemmingplan aan de *Wet luchtkwaliteit* en zijn er op het gebied van luchtkwaliteit geen belemmeringen te verwachten.

4. 9. Kabels en leidingen

In het plangebied is sprake van één ruimtelijk relevante, openbare nutsleiding op het tracé Dongjum - Berlikum. Het betreft een gasleiding, die door Dongjum en Ried loopt, met een diameter van 4 inch en een werkdruk van 40 bar. Deze leiding heeft een bebouwingsvrije afstand van 4 meter aan weerszijden van deze leiding.

Het voorontwerp van het bestemmingsplan is door de Gasunie getoetst aan het nieuwe externe veiligheidsbeleid van het ministerie van VROM, zoals dat naar verwachting in 2009 in werking zal treden middels de AMvB Buisleidingen.

De 1% letaliteitgrens van deze leiding ligt op 45 meter. Een gedeelte van het plangebied ligt binnen de 1% letaliteitgrens van de leiding. De 100% letaliteitgrens van de leiding ligt op 30 meter. Binnen dit gebied is geen toename van het groepsrisico.

Verder is gekeken of de plaatsgebonden risicocontour van de leiding een knelpunt oplevert. Uit de inventarisatie blijkt dat er zich geen kwetsbare objecten bevinden binnen de PR- 10^{-6} contour van deze leiding. Dit betekent dat het plaatsgebonden risico geen belemmering vormt voor het plangebied van dit bestemmingsplan.

5. PLANUITGANGSPUNTEN

In de vorige hoofdstukken is de ruimtelijk-functionele structuur van het plangebied weergegeven. Tevens is aandacht besteed aan de milieu- en omgevingsaspecten in het plangebied en is het relevante provinciale en gemeentelijke beleid samengevat. Op basis hiervan kunnen de volgende uitgangspunten voor dit bestemmingsplan worden geformuleerd.

5. 1. Algemene uitgangspunten

De woonfunctie is de belangrijkste functie in de dorpen. Daarnaast zijn in de dorpen ook bedrijven aanwezig evenals maatschappelijke en sportief-recreatieve voorzieningen. Ten aanzien van de huidige karakteristiek van de dorpen, kan worden aangenomen dat er slechts een enkele ruimtelijke en/of functionele verandering zal plaatsvinden. Het beleid in de dorpen is daarom gericht op het handhaven en waar mogelijk versterken van de bestaande ruimtelijke en functionele structuur, waarin ook de belangen van de (cultuurhistorisch) waardevolle gebieden worden meegenomen. Het behoud van de kenmerkende elementen in de oude kern van de dorpen is hierin een belangrijk uitgangspunt.

Als hoofduitgangspunt geldt nadrukkelijk dat het karakter van de dorpen gehandhaafd c.q. versterkt zal worden. Voorwaarde hierbij is, dat rekening wordt gehouden met de andersoortige functies en hun ruimtelijke en milieuhygiënische mogelijkheden of beperkingen. Tegelijkertijd moet met dit bestemmingsplan een goed woon- en verblijfsklimaat en een goed ondernemersklimaat worden geboden.

5. 2. Wonen

Algemeen

Uitgangspunt ten aanzien van het bestaande woongebied is het behoud en zo mogelijk de versterking van de woonfunctie en de huidige kwaliteit van het wonen. Vanuit deze doelstelling moet kwaliteitsverbetering van woning(en) en omgeving, aangepast aan de eisen van de tijd, mogelijk zijn. Hiermee kan worden ingespeeld op veranderende behoeft patronen van de bewoners, uiteraard na toetsing aan de ruimtelijk-functionele randvoorwaarden en het algemeen belang.

Door een redelijke mate van globaliteit en flexibiliteit in het plan in te bouwen, wordt hiertoe de mogelijkheid geboden. Een beperkte uitbreiding in het bestaande bebouwingspatroon is mogelijk, mits uitgevoerd met inachtnaam van de aangrenzende bouwmasa en bebouwingspatronen. Eventueel kunnen, via ontheffing, iets ruimere uitbreidingsmogelijkheden worden toegestaan bij (bestaande) woningen.

In ruimtelijk opzicht zullen de bebouwingspatronen en -structuren zoveel mogelijk gehandhaafd blijven, waarbij ook aandacht besteed zal moeten worden aan de waardevolle aspecten van verschillende, oudere bebouwingspatronen in de dorpen.

Naast eerder genoemde toetsingscriteria zijn ook de structuren en (zicht)lijnen van de onbebouwde gebieden c.q. de tuinen, straten, bermen, groenelementen en pleintjes van belang. In relatie tot de woonfunctie van de dorpen kan worden gesteld dat aandacht moet worden geschonken aan de kwaliteit van de woonomgeving. Hierbij gaat het om openbaar groen en de inrichting van wegen en woonstraten (bijvoorbeeld parkeerplaatsen, straatmeubilair en verkeersdrempels).

Woonomgeving

In relatie tot de woonfunctie van het plangebied moet ook aandacht worden geschonken aan de kwaliteit van de woonomgeving. Hierbij gaat het om openbaar groen en de inrichting van wegen en woonstraten (bijvoorbeeld parkeerplaatsen, straatmeubilair en verkeersremmende drempels). In het bestemmingsplan zijn mogelijkheden opgenomen voor verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving.

Daarnaast kan in dit kader ook worden gedacht aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van binnengebieden en (overbodige) parkeerplaatsen.

Monumenten

In de dorpen komt een aantal panden voor die zijn aangewezen als beschermd rijksmonument die op basis van de *Monumentenwet* worden beschermd. Het bestemmingsplan hoeft dan ook geen beschermende regeling meer te treffen. In de dorpen zijn de volgende bouwwerken aangemerkt als rijksmonument:

Dongjum	Dorpsstraat 8 en 13
Herbajum	Kerkstraat 2 Rijksweg 4 en 11
Hitzum	Kerkbuurt 1
Oosterbierum	Haerdawei 1
Peins	Dorpsstraat 1, 2, 3 en 5 Kerkstraat 1 en 2
Ried	Hoofdstraat 2 en Hoofdstraat bij 2 (koetshuis) Kerkpad 1 en 2
Schalsum	Kerkstraat 4

Naast de bovenstaande bouwwerken, zijn de Dorpsterp (45220), de Hearewei (45221) en de Konkelswei (45219) in Oosterbierum aan te merken als archeologische monumenten

Ook is aan weerszijden van de Buorren in Oosterbierum een gevellijn opgenomen om op deze wijze het karakteristieke bebouwingsbeeld te beschermen.

5. 3. Bedrijvigheid

Algemeen

In de dorpen komt een aantal bedrijven voor. Voor zover de bedrijven in het bezit zijn van de benodigde (bouw- en) milieuvergunning(en) c.q. onder een AMvB op grond van de *Wet milieubeheer* vallen, mogen deze hun bedrijfsactiviteiten voortzetten.

Geluidszoneringsplichtige en/of risicovolle inrichtingen, alsmede vuurwerkbedrijven zijn in het gehele plangebied niet toegestaan.

Over het algemeen komen in de dorpen bedrijven voor die passen binnen het dorpskarakter. Het beleid is voornamelijk gericht op handhaving. Bedrijven uit ten hoogste de milieucategorie 2 zijn toegestaan, bedrijven uit een hogere categorie zijn specifiek aangeduid. Alhoewel binnen dit plan niet een mogelijkheid is opgenomen om bij bedrijfsbeëindiging de bedrijfslocaties om te zetten in een woonfunctie, kan eventueel door middel van een zelfstandige bestemmingsplanprocedure deze functiewijziging worden gerealiseerd, indien de woonfunctie in het plangebied daarmee wordt versterkt.

Vanwege de sterke woonfunctie van de omgeving, zijn uitbreidingen van bedrijvigheid en voorzieningen slechts mogelijk na een gedegen ruimtelijke, functionele en milieuhygiënische afweging. De huidige bedrijven kunnen binnen de gegeven ruimtelijke en milieugrenzen blijven functioneren.

Naast de bedrijven die zijn bestemd als "Bedrijf" komt de detailhandelsfunctie en de dienstverlenende functie op enkele plekken in de dorpen voor. Dit zijn bedrijven die zich qua functie goed met de woonfunctie verenigen, waarbij het beleid tevens gericht is op handhaving.

Daar waar dat gewenst is wordt de mogelijkheid geboden voor lichtere vormen voor bedrijvigheid. Dit geldt voor het kerngebied van Oosterbierum en het voormalige dorpscafé van Dongjum.

Verder komen in de dorpen enkele agrarische bedrijven voor. Binnen de milieurandvoorwaarden zoals die in de milieuvergunningen zijn opgenomen, zijn deze bedrijven inbestemd onder een specifieke bestemming. Het beleid is gericht op handhaving.

5. 4. Sportief-recreatieve voorzieningen

Voor de sportief-recreatieve voorzieningen (de sport- en kaatsvelden, de ijsbanen en de jachthaven van Ried) in de dorpen is het beleid gericht op handhaving. Ook voor de omgeving van de dorpen, is het van belang dat deze voorzieningen behouden blijven. Ze zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de dorpen en hun omgeving.

5. 5. Maatschappelijke voorzieningen

In de dorpen komen ook maatschappelijke voorzieningen voor, zoals basisscholen, kerken en dorpshuizen. Het beleid voor de maatschappelijke voorzieningen is voornamelijk gericht op handhaving. Het behoud en verbeteren van de voorzieningen staat hierin voorop. Waar mogelijk wordt gericht op verbreding en gebruiksintensivering.

Het bestemmingsplan biedt ruimte voor een eventuele uitbreiding van het gebruik van de functies. De bebouwing is over het algemeen strak vastgelegd. Naast de noodzaak van een goed functioneren van de voorziening zelf, wordt bij uitbreiding met name gelet op de invloed op het wonen en andere voorzieningen. Op termijn bestaan plannen het bestaande dorps-huis in Herbaijum aan de Meester Feringastraat 8 te verplaatsen naar de locatie achter het dorpscafé aan de Rijksweg 22-24.

Het huidige locatie kan vervolgens als woonfunctie in gebruik worden genomen. Het bestemmingsplan biedt voor deze ontwikkelingen wijzigingsbevoegdheden.

5. 6. Openbare ruimte

Algemeen

Met betrekking tot de openbare ruimtes, de groenvoorzieningen, het water en de wegen, worden geen grote ruimtelijke veranderingen verwacht. Wel wordt ervan uitgegaan dat incidenteel veranderingen en/of aanpassingen wenselijk zijn, met name vanuit het oogpunt van beheer en onderhoud en de woonkwaliteit.

Wegen

Ten aanzien van het verkeer is het beleid gericht op een vlotte en duidelijke verkeersafwikkeling.

Ten behoeve hiervan zal de bestaande hiërarchie binnen de structuur van het wegennet en de inrichting van de woonstraten en de wijkontsluitingswegen zoveel mogelijk worden gehandhaafd. Aanpassingen hebben alleen betrekking op de wijzigingen in het kader van het veiligheidsbeleid zoals dat is omschreven in het Categoriseringsplan. Daarin is aangegeven dat het doel is om een groot deel van de dorpen in te richten als 30 km/uur gebied. Hiermee komt de verblijfsfunctie in deze gebieden voorop te staan.

Op enkele belangrijke, meer doorgaande wegen in de dorpen blijft een maximumsnelheid van 50 km/uur gehandhaafd. Dit geldt voor de dorpen Herbaijum, Hitzum en Oosterbierum. Het uitgangspunt voor het parkeren is dat bedrijven c.q. voorzieningen op het eigen perceel in de benodigde parkeerruimte voorzien. Voor eventuele nieuwe ontwikkelingen in het plangebied geldt als uitgangspunt dat deze worden voorzien van het benodigde aantal parkeerplaatsen.

Groen

Wat betreft de groenstructuur is het beleid erop gericht om de aanwezige groenelementen en beplantingen te handhaven en waar mogelijk te versterken. Eén en ander zal moeten leiden tot een versterking van het woon- en leefmilieu en de totale ruimtelijke structuur van het plangebied. Waardevolle groenelementen zijn bijvoorbeeld te vinden in het centrale deel van Oosterbierum. Ook de bebossing die langs verschillende randen van dorpen aanwezig is, kan in dit verband worden genoemd.

Verder zijn de sport/kaatsvelden, de ijsbanen en de agrarische percelen in de dorpen belangrijke groenelementen om te handhaven. Dit geldt ook voor het groen dat langs de belangrijkste infrastructurele verbindingen is gelegen.

Water

Naast een toegevoegde waarde voor de woonomgeving hebben de waterlopen in de dorpen ook een functie voor de kleine watersport, alsmede voor de vis- en schaatsrecreatie.

Het beleid is erop gericht het aanwezige water en de voorzieningen in dit water te handhaven c.q. te versterken, waarbij het toeristische karakter voorop staat. Dit geldt in het bijzonder voor de jachthaven in Ried.

5. 7. Obstakels en randvoorwaarden

Milieu

Met het geluidhinderaspect zal in zoverre rekening moeten worden gehouden, dat bij veranderingen / uitbreidingen van geluidsgevoelige gebouwen langs zoneplichtige wegen, geen toename van de geluidbelasting en van het aantal geluidgehinderden optreedt. Om dit te bereiken zijn langs zoneplichtige wegen uitbreidingen van woningen richting de weg niet toegestaan.

Bij ontwikkelingen langs zoneplichtige wegen die in dit bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt via een ontheffing, zal worden getoetst aan de bepalingen van de *Wet geluidhinder* (zie paragraaf 4.2.).

Wat betreft het milieuhinderaspect vanwege bedrijvigheid, kan worden gesteld dat de huidige bedrijvigheid wordt vastgelegd op de bestaande situaties en dat het bestemmingsplan alleen perceelsgebonden ontwikkelingsmogelijkheden biedt. Verder geldt naast het bestemmingsplan de *Wet milieubeheer*, die overlast van bedrijven via milieuvergunningen reguleert.

Kabels, leidingen, en dergelijke

In Ried is een gasleiding gelegen. Aan weerszijden van deze leiding geldt een aantal (bouw)beperkingen. Voor de leiding is een bebouwingsvrije zone van 4 meter aan weerszijden opgenomen.

Verder zijn er verschillende kleinere nutsvoorzieningen aanwezig. Het gaat hier om gebouwtjes die een grotere inhoud hebben dan 45 m³ en een bouwhoogte van meer dan 3,00 meter hebben. Deze zijn onder een specifieke bestemming ondergebracht.

Voor kleinere bebouwing is geen specifieke regeling getroffen. Deze kunnen in het algemeen op grond van de *Woningwet* en het daarop gebaseerde *Besluit vergunningsvrije en licht-bouwvergunningsplichtige bouwwerken* (BBLB) zonder bouwvergunning worden gerealiseerd.

6. PLANBESCHRIJVING

6. 1. Het juridisch systeem

In voorgaande hoofdstukken zijn de uitgangspunten voor de ruimtelijke situatie in het plangebied aangegeven. Deze uitgangspunten zijn getoetst aan de milieu- en omgevingsaspecten. In dit hoofdstuk wordt de inhoud van de bestemmingen (de gebruiks- en bebouwingmogelijkheden) toegelicht en wordt aangegeven hoe de uitgangspunten hun juridische vertaling in het eigenlijke plan hebben gekregen. Het bestemmingsplan omvat de geometrisch bepaalde planobjecten met bijbehorende regels. De bestemmingen zijn juridisch vastgelegd in de regels (voorheen werd dit voorschriften genoemd) en de daarbij behorende verbeelding (voorheen plankaart).

SVBP 2008

Het bestemmingsplan is opgezet als een digitaal raadpleegbaar plan. Deze digitale versie is bedoeld om de burger "online" informatie te verschaffen omtrent het bestemmingsplan. Bovendien is de digitale versie bedoeld voor uitwisseling van gegevens binnen de gemeente en met andere overheidsinstanties.

Het bestemmingsplan is naar aanleiding van de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening op 1 juli 2008 opgezet volgens de per 1 januari 2010 verplichte landelijke Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2008). Deze standaard - welke slechts een systematische standaardisering betreft en geen inhoudelijke standaard is verplicht in het nieuwe Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro). Zo voorziet het SVBP in een standaardopbouw van een bestemmingsplan door onder andere:

- standaardbenamingen van een bestemming en de daarin voorkomende bepalingen (bouwregels, aanlegvergunningen e.d.);
- de alfabetische volgorde van de begripsbepalingen en bestemmingen;
- een vaste volgorde van een indeling van een bestemming;
- een aantal standaard begripsbepalingen;
- een standaard wijze van meten;
- vaste kleuren en kleurcodes van een bestemming op de plankaart;
- standaard benamingen van aanduidingen op de plankaart en in de regels.

In het kader van de nieuwe wet- en regelgeving zal het plan technisch als een digitaal raadpleegbare versie uitgevoerd worden en zal voldoen aan de eisen van DURP (digitale uitwisseling in ruimtelijke processen). Het plan kan in het informatiesysteem van de gemeente en diverse andere overheden worden ingevoerd en worden ontsloten via internet.

Nieuwe Wet ruimtelijke ordening

Daarnaast is, in verband met de per 1 juli 2009 in werking getreden *Wet ruimtelijke ordening*, een aantal essentiële onderdelen in het bestemmingsplan veranderd. Het betreffen onder meer:

- het vervallen van de gebruiksbepaling en de strafbepaling. Deze is opgenomen in de nieuwe Wro;

- een gestandaardiseerde bepaling met betrekking tot het overgangsrecht en anti-dubbeltelbepaling. De tekst hiervan is integraal overgenomen uit het nieuwe Bro;
- het vervallen van de uitsluiting van de aanvullende werking van de Bouwverordening. Bepalingen met betrekking tot bijvoorbeeld erf- en terreinafscheidingen die vooreerst aan de Bouwverordening konden worden overgelaten, worden nu in het bestemmingsplan geregeld;
- binnenplanse vrijstellingen worden nu ontheffingen genoemd.

De regels bevatten allereerst een bestemmingsomschrijving. Hierin is per bestemming uitgewerkt voor welk doel of doeleinden de gronden mogen worden benut. Naast de bestemmingsomschrijving zijn in de regels bouwregels, aanlegvergunningen en gebruiksregels opgenomen. In de bouwregels zijn - gerelateerd aan de toegelaten gebruiksfuncties - eisen gesteld aan de hoogte, aard, nadere situering, diepte, aantal bouwlagen enzovoorts van gebouwen en bouwwerken.

In de regels zijn daarnaast een aantal aanlegvergunningstelsels opgenomen voor het uitvoeren van in de regels omschreven werkzaamheden zoals rooien van bomen of het afgraven van gronden. De gebruiksregels verbieden bepaalde vormen van gebruik binnen een bestemming (specifieke gebruiksregels) dan wel alle gebruik in strijd met de gegeven bestemming (algemene gebruiksregels).

Relatie met aanverwante wet- en regelgeving

Vergunningsvrij bouwen

Sinds 1 januari 2003 is de gewijzigde *Woningwet* met het daarbijbehorende *Besluit bouwvergunningsvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken* (Bblb) in werking getreden. Dit betekent dat een grote categorie bouwwerken, zoals garages, serres, e.d., binnen nader gestelde maximale afmetingen, bouwvergunningsvrij gerealiseerd kan worden. Het bouwen van deze bouwwerken wordt in principe niet aan het bestemmingsplan getoetst.

Geluidhinder

In dit bestemmingsplan is met het aspect geluidhinder rekening gehouden door van de zoneplichtige wegen die zich in Herbaijum, Hitzum en Oosterbierum bevinden dwarsprofielen op de plankaart weer te geven. Binnen de bestemming "Verkeer" is een strijdig-gebruiksbeepaling opgenomen, opdat, behoudens ontheffing, van de aangegeven dwarsprofielen niet wordt afgeweken.

Relatie bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en verkeer

In de bebouwingsbepalingen van de verkeersbestemmingen is slechts een maximale hoogte gesteld aan bouwwerken die geen directe relatie hebben met de verkeersfunctie.

Dit omdat bouwwerken ten behoeve van verkeersvoorzieningen aange-merkt worden als vergunningsvrije bouwwerken, die niet aan het bestemmingsplan worden getoetst.

6. 2. Toelichting op de bestemmingen

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de gebruiks- en bebouwingmogelijkheden van de bestemmingen die in dit plan voorkomen. In het onderstaande schema zijn de bestemmingen aangegeven die per dorp van toepassing zijn.

	Dongjum	Herbaijum	Hitzum	Oosterbierum	Peins	Ried	Schalsum
Bestemmingen							
Agrarisch - Bedrijf		X		X	X		
Agrarisch - Cultuurgrond		X	X	X	X	X	X
Bedrijf		X	X	X	X	X	X
Bedrijf - Nutsvoorziening			X		X	X	X
Bos		X			X	X	X
Gemengd - 1				X		X	
Gemengd - 2				X			
Groen	X	X	X	X	X	X	X
Horeca		X	X			X	
Maatschappelijk	X	X	X	X	X	X	X
Recreatie - Jachthaven						X	
Sport	X	X	X	X	X	X	X
Verkeer	X	X		X	X	X	X
Verkeer - Parkeren				X			
Verkeer - Verblijf	X	X	X	X	X	X	X
Water	X	X		X	X	X	
Wonen	X	X	X	X	X	X	X
Dubbelbestemmingen							
Leiding - Gas	X					X	
Waarde - Archeologie	X	X	X	X	X	X	X

In het navolgende deel van deze paragraaf wordt een uitleg gegeven op de gebruikte bestemmingen in dit plan.

- Agrarisch - Bedrijf -

De agrarische bedrijven in de dorpen zijn dienovereenkomstig bestemd. De gronden en de gebouwen mogen uitsluitend gebruikt worden ten behoeve van de uitoefening van een grondgebonden agrarisch bedrijf. Door middel de bouwvlakken en de bouwregels zijn respectievelijk de situering, het volume en de hoogte van de bebouwing vastgelegd.

In verband met de aanwezigheid van woningen in de nabijheid van deze agrarische bedrijven, heeft de huidige omvang en grootte van de gebouwen hiervoor als uitgangspunt gediend. Het is niet mogelijk een agrarisch bedrijf (ten opzichte van de vigerende rechten) dichter naar de woonbebouwing uit te breiden.

Tevens is maximaal één woning bij het bedrijf toegestaan ter plaatse van de aanduiding "bedrijfswoning".

- Agrarisch - Cultuurgrond -

Op diverse plaatsen in de dorpen zijn agrarische percelen aanwezig. Deze percelen zijn niet alleen van belang voor het agrarische gebruik maar bieden tevens een meerwaarde aan de woonomgeving. Daarom zijn de gronden geregeld door middel van de bestemming "Agrarisch - Cultuurgrond". Voortzetting van de agrarische (hobby)functie is daarmee vastgelegd. Binnen de bestemming is geen bebouwing toegestaan.

De volkstuinen en de ijsbaan in Ried zijn door middel van aanduidingen geregeld.

- Bedrijf -

Vrijwel alle zelfstandige bedrijven in de dorpen, voor zover zij niet zijn geregeld onder de bestemming "Agrarisch - Bedrijf" en "Gemengd 1 of 2" zijn onder de bestemming "Bedrijf" ondergebracht. Gelet op de aard en/of de mogelijke milieubelasting van bedrijven in relatie tot de woonomgeving, zijn in het plan in principe alleen bedrijven uit ten hoogste milieucategorie 2 toegestaan. Daarnaast zijn door middel van aanduidingen nog acht bedrijven uit een hogere milieucategorie bij recht toegestaan. Het gaat hierbij om:

- vier bouwbedrijven;
- een aannemersbedrijf;
- een goederenwegvervoersbedrijf;
- een metaalbewerkingsbedrijf;
- een timmerwerkfabriek.

Bij het opheffen of verplaatsen van één van de bedrijven is het niet toegestaan dat een ander bedrijf uit deze milieucategorieën zich hier kan vestigen. Indien hier sprake van is, is een bedrijf uit ten hoogste milieucategorie 2 toegestaan.

Wel kan eenzelfde bedrijf als is aangeduid op deze plaatsen worden gevestigd. In de planregels wordt voor de betreffende (milieu)categorieën verwezen naar de in de bijlagen opgenomen Bedrijvenlijst.

Het bestemmingsplan biedt alleen een regeling over de aard van de bedrijven. De daadwerkelijke milieueffecten dienen meer specifiek te worden geregeld door middel van de *Wet milieubeheer*.

In het plangebied komt binnen de bestemming een aantal bedrijfswoningen voor. Deze zijn door middel van een specifieke aanduiding geregeld. Per bedrijf kan één bedrijfswoning worden gesitueerd. Eventueel nieuwe bedrijfswoningen kunnen bij ontheffing worden gerealiseerd.

- *Bedrijf - Nutsvoorziening* -

Deze bestemming heeft betrekking op de gebouwen ten behoeve van de openbare nutsvoorziening, op verschillen plaatsen in de dorpen aanwezig zijn, zoals transformator- en gasdrukregelstations. Aangezien de betreffende gebouwen een inhoud hebben groter dan 45 m³ en/of hoger zijn dan 3 meter, zijn ze afzonderlijk bestemd. Nutsgebouwtjes met een kleinere inhoud dan 45 m³ zijn vergunningsvrij.

- *Bos* -

Langs de randen van Herbaijum, Peins, Ried en Schalsum is afschermdende beplanting c.q. structurerend groen in de vorm van bos aanwezig. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

Het is door middel van een aanlegvergunningstelsel bepaald dat het verwijderen van bebossing en beplanting niet is toegestaan, zonder dat hiervoor een vergunning van Burgemeester en Wethouders is afgegeven. De landschappelijke waarde die het bos bewerkstelligt als afscherming van de dorpskernen wordt op deze wijze beschermd.

- *Gemend - 1 en Gemengd - 2* -

In verband met een menging van functies aan de Terp in Oosterbierum en aan de Hoofdstraat in Ried is gekozen voor een gemengde bestemming die gericht is op de situatie ter plekke. Daarom is gebruik gemaakt van twee gemengde bestemmingen. Binnen de bestemming "Gemengd - 1" in Ried is naast de woonfunctie (maximaal 1 woning) ook een kantoor/atelier en een kinderspeelruimte toegestaan. De bestemming "Gemengd - 2" in Oosterbierum staat een adviesbureau, een logies en maatschappelijke voorzieningen toe.

- *Groen* -

De bestemming "Groen" heeft betrekking op het (openbaar) groen in het plangebied, in de vorm van bermen, groenstroken, plantsoenen en speelterreinen. Realisatie van speeltoestellen is binnen de bestemming mogelijk. Binnen deze bestemming zijn geen gebouwen toegestaan. De dierenweide in Peins is door een aanduiding geregeld.

- *Horeca* -

De dorpscafés en restaurants in het plangebied zijn onder de bestemming "Horeca" gebracht. Naast deze directe bestemming bestaat de mogelijkheid het voormalige dorpscafé weer als zodanig te gebruiken. Dit café is geregeld onder de "Wonen - 1"-bestemming.

Een zekere uitwisselbaarheid van (lichtere) horecafuncties is mogelijk binnen deze bestemming. Zwaardere vormen van horeca, zoals bar-dancings zijn uitgesloten. Binnen de horecabestemming is maximaal één bedrijfswoning toegestaan.

- *Maatschappelijk* -

De bestemming "Maatschappelijk" heeft betrekking op de diverse maatschappelijke voorzieningen in het plangebied. De bestemming is toegekend aan de basisscholen, de kerken en de dorpshuizen.

Omdat dorpshuizen een lichte horecafunctie hebben en ten opzichte van de overige maatschappelijke voorzieningen als zwaarder worden beschouwd, zijn de dorpshuizen specifiek aangeduid. Bouwvlakken op de kaart geven aan waar de gebouwen mogen worden gebouwd. Ter plekke van de aanduiding "bijgebouwen" is het toegestaan buiten het bouwvlak te bouwen. Als de ruimte en de situatie ter plaatse het toelaat, en dit voor het functioneren van de voorziening noodzakelijk is, zijn enige uitbreidingsmogelijkheden geboden en is het bouwvlak ruimer getekend dan de bestaande bebouwing. Overigens kan van de hierboven bedoelde bouwregels wel onder voorwaarden ontheffing worden verleend.

Verder is voor de verschillende gebouwen steeds een maximale bouwhoogte op de kaart opgenomen (welke over het algemeen is afgestemd op de huidige en daarmee vaak ook gewenste situatie) en daar waar nodig, in verband met het gewenste straat- en bebouwingsbeeld, naast een bouwhoogte, ook een maximale goothoogte.

De kerktorens in de dorpen zijn in verband met de hoogte specifiek aangeduid. Ook is de begraafplaatsen rondom de kerken zijn aangeduid in het plan.

- *Recreatie - Jachthaven* -

De bestemming "Recreatie - Jachthaven" heeft betrekking op het jachthaventje in Ried. Gelet op het kleinschalige karakter zijn binnen de bestemming geen grote gebouwen toegestaan. Wel is een regeling getroffen voor kleine gebouwen ten behoeve van onderhoud en beheer (maximaal 50 m²) en een trekkershut (door middel van een aanduiding).

- *Sport* -

Deze bestemming is gelegd op de sportvelden c.q. kaatsvelden in de dorpen. Ook de bijbehorende voorzieningen zijn in de bestemming geregeld. De sport- en recreatieve voorzieningen kunnen in het bestemmingsvlak worden gebouwd, tot maximaal 150 m² aan gebouwen.

- *Verkeer* -

De bestemming "Verkeer" heeft betrekking op de doorgaande wegen in het plangebied en andere wegen met een belangrijke verkeersfunctie. Het betreft een deel van de Hitzumerweg, het Jonkersschap en de Monnikenweg. In tegenstelling tot de overige wegen / woonstraten in het plangebied (die meer het karakter van een verblijfsgebied hebben) staat de doorstroming van het verkeer voorop. Voor deze wegen geldt een geluidzone op basis van de *Wet geluidhinder*, aangezien hier een maximumsnelheid van 50 km/uur (of meer) van toepassing is.

Binnen de bestemming is het aanleggen van wegen en paden of het anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van het op de plankaart aangegeven dwarsprofiel, dan ook in principe niet mogelijk, omdat daardoor de geluidsbelasting op de gevel van de aangrenzende woningen zou kunnen toenemen. Wel kan van het aangegeven dwarsprofiel ontheffing worden verleend, mits hierdoor geen wezenlijke verslechtering van de geluidssituatie optreedt.

- *Verkeer - Parkeren* -

Het parkeerterrein ten noorden van het dorps huis in Oosterbierum is geregeld onder de bestemming "Verkeer - Parkeren".

- *Verkeer - Verblijf* -

De bestemming "Verkeer - Verblijf" is bedoeld voor de (woon)straten en paden in het plangebied, waar een 30 km/uur-regime geldt of gaat gelden. Niet de doorgaande ontsluitingsfunctie, maar de verblijfsfunctie staat voorop. Binnen deze bestemming komt op diverse plaatsen in de dorpen een aantal garageboxen voor. Deze zijn door middel van een dienovereenkomstige aanduiding in het bestemmingsplan geregeld.

- *Water* -

De bestemming "Water" heeft betrekking op onder meer de (toeristische) vaarroutes in de dorpen. Verder zijn ook de structuurbepalende waterlopen en waterpartijen onder deze bestemming gebracht. Het bestemmingsplan gaat niet in op aanleggelegenheid; hiervoor is de gemeentelijke Ligplaat-senverordening het aangewezen instrument.

- *Wonen - 1 en Wonen - 2* -

De bestemming "Wonen" is toegekend aan alle grondgebonden woningen in het plangebied, voor zover niet deel uitmakend van de bestemming "Gemengd". Deze bestemming heeft betrekking op het merendeel van de gronden in het plangebied. Het onderscheid tussen "Wonen - 1" en "Wonen - 2" heeft te maken met het verschil in goot- en bouwhoogte van de woningen.

"Wonen - 1" heeft betrekking op alle woningen bestaande uit één bouwlaag met een kap, "Wonen - 2" betreft de woningen in twee bouwlagen met kap. Dit onderscheid is opgenomen teneinde het bestaande ruimtelijk beeld zoveel mogelijk te handhaven.

Binnen de bouwregels wordt verder onderscheid gemaakt tussen hoofdgebouwen enerzijds en aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen anderzijds. Voor de hoofdgebouwen zijn bouwvlakken opgenomen waarbinnen deze gebouwd moeten worden. Daarbij is zoveel mogelijk een vaste bouwvlakdiepte aangehouden. Dat betekent dat er in veel gevallen nog ruimte binnen het bouwvlak is voor een vergroting van het hoofdgebouw, de woning.

Op plaatsen waar dat vanuit stedenbouwkundig, akoestisch of extern veiligheidsoogpunt ongewenst is, en mogelijkheden bestaan voor het realiseren van extra woningen binnen het bouwvlak, is het aantal bestaande woning in het bouwvlak door middel van een maximum vastgelegd.

Daar waar de ruimte al volledig benut is, kan eventueel, onder voorwaarden, via een ontheffing, gedeeltelijk buiten het bouwvlak worden gebouwd. Voor de aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen is bepaald dat deze in principe 3 meter achter de naar de weg gekeerde gevel van de woning moeten worden gebouwd. Dit in verband met het voorkomen van een rommelig straat- en bebouwingsbeeld.

Verder mag bij iedere woning 80% van de oppervlakte van een hoofdgebouw aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen worden gebouwd (los van eventuele bouwvergunningvrije mogelijkheden). Bij ontheffing is eventueel een groter aantal vierkante meters mogelijk, waarbij maximaal 100% van de oppervlakte van het hoofdgebouw aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen mag worden gebouwd. In beide situaties mag ten hoogste 50% van de oppervlakte van het erf worden bebouwd, met een maximum van 100 m² aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen. De bestaande bijgebouwen die groter zijn dan de regeling mogelijk maakt zijn door middel van een aanduiding geregeld. De onderlinge afstand tussen een hoofdgebouw en een bijgebouw zal ten hoogste 25,00 m bedragen.

Ter hoogte van zoneplichtige wegen zijn de bouwvlakken strak om de woningen getrokken, waardoor het niet mogelijk is dicht naar deze wegen toe te bouwen. De geluidsbelasting van geluidsgevoelige gebouwen (woonhuizen, inclusief aan- en uitbouwen) mag verder niet hoger zijn dan de daarvoor geldende voorkeurgrenswaarde of een verkregen hogere grenswaarde. Dit is als voorwaarde bij de relevante ontheffingen opgenomen. Hierbij gelden de normen van de *Wet geluidhinder* als uitgangspunt.

Binnen de woonbestemmingen in Oosterbierum en Ried is op een aantal plaatsen in de oude kernen de aanduiding "gemengd" gebruikt. Op deze plaatsen is het bij recht toegestaan een (licht) bedrijf uit milieucategorie 1 of 2 of een winkel uit te oefenen. Zo kan in deze grotere dorpen het voorzieningenniveau en daarmee de leefbaarheid van de dorpen in stand worden gehouden. In Oosterbierum bestaat tevens de mogelijkheid om bij ontheffing delen van de oude kern gemengd te gebruiken. De plaatsen waar dit gewenst is, zijn met een ontheffingszone geregeld. Het betreft het gebied langs de Buorren en de Keatsebuorren.

De kookstudio in Schalsum, het weerstation in Herbaijum en het agrarische medegebruik en het pension aan de Hoofdstraat 2 te Ried zijn in het plangebied specifiek aangeduid, waarmee deze functies naast de woonfunctie zijn toegestaan.

In Dongjum bestaat de mogelijkheid het voormalige dorpscafé weer als zodanig te gebruiken.

6. 3. Toelichting op dubbelbestemmingen

Er is sprake van twee dubbelbestemmingen in het plangebied. Deze bestemmingen zijn als het ware over de reguliere bestemmingen heen gelegd. De juridische betekenis is echter gelijkwaardig.

- Leiding - Gas -

In Ried komt een gasleiding voor die planologische bescherming behoeft. Dienovereenkomstig is deze leidingen, met de bijbehorende beheersstroken (van 4 meter aan weerszijden van de leidingen), voorzien van de dubbelbestemming "Leiding - Gas". Binnen deze bestemming mag in beginsel niet worden gebouwd, tenzij hiervoor toestemming is verkregen van de leidingbeheerder.

- Waarde - Archeologie -

Ter bescherming van mogelijk archeologische waarden, is voor een deel van het plangebied de bestemming "Waarde - Archeologie" van toepassing (verwezen wordt naar paragraaf 4.5. van deze toelichting). Bij bodemingrepen (waaronder ook ophogingen) zijn door middel van een aanlegvergunningstelsel bepaalde werkzaamheden verboden die de archeologische waarden kunnen aantasten, zonder dat hiervoor een vergunning van Burgemeester en Wethouders is afgegeven. Indien de bodemingreep een groter oppervlak beslaat dan 50 m², is tevens een archeologisch onderzoek vereist. Ook kunnen er in bepaalde gevallen voorwaarden aan de bouwvergunning worden verbonden ter bescherming van archeologische waarden.

6. 4. Toelichting op wijzigingsgebieden

In het bestemmingsplan zijn in Oosterbierum en in Herbaijum wijzigingsgebieden opgenomen.

- Wro-zone - Wijzigingsgebied 1 -

In Oosterbierum is (evenals in het vigerende bestemmingsplan) aan de achterzijde van de Lidlumerwei 3 tot en met 7 een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de onderlinge situering en vorm van de bestemmings- en bouwvlakken te wijzigen. Op deze wijze kan de ruimtelijke kwaliteit van de oudere dorpskern worden verbeterd.

- Wro-zone - Wijzigingsgebied 2 en 3 -

De twee wijzigingsgebieden in de planregeling zijn opgenomen om een verplaatsing van het dorpshuis aan de Meester Feringastraat 8 naar de achterliggende gronden van de Rijksweg 22-24 mogelijk te maken. Op deze locatie is het dorpscafé gelegen. Door middel van een wijzigingsbevoegdheid kunnen de achterliggende gronden worden gebruikt voor een dorpshuis zonder horeca-activiteiten. De huidige locatie van het dorpshuis kan na uitwerking van een (andere) wijzigingsbevoegdheid gebruikt worden voor wonen. De regeling hiervan sluit aan bij de bestemming "Wonen - 1" (woningen van 1 bouwlaag met een kap, dus met een lage gootlijn).

7. UITVOERBAARHEID

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheidsaspecten van een bestemmingsplan. In dat verband wordt een onderscheid gemaakt tussen de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

7. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Vanuit het oogpunt van maatschappelijke uitvoerbaarheid is de gemeente van mening dat belangenorganisaties en burgers moeten worden betrokken bij de voorbereiding van het onderhavige bestemmingsplan. Zij kunnen in het kader van het vooroverleg reageren op de gemeentelijke beleidsvoornemens, zoals neergelegd in dit voorontwerpbestemmingsplan. Om een ieder de gelegenheid te geven zijn visie naar voren te brengen, zal overeenkomstig de gemeentelijke Inspraakverordening, een Inspraakprocedure worden gevolgd.

In dezelfde fase is het plan ook voorgelegd aan de betrokken diensten en instanties als bedoeld in het Overleg van het *Besluit ruimtelijke ordening*. Ten aanzien van alle ingekomen reacties is een standpunt bepaald. Verwezen wordt naar het volgende hoofdstuk in deze toelichting.

Vervolgens is het bestemmingsplan gereed gemaakt voor de wettelijke vaststellingsprocedure. Er is gelegenheid geweest tot het schriftelijk kenbaar maken van zienswijzen bij de gemeenteraad. Op basis hiervan is het bestemmingsplan (gewijzigd) vastgesteld.

7. 2. Economische uitvoerbaarheid

Het weergeven van de economische uitvoerbaarheid door middel van een cijfermatige opzet is in het kader van dit plan niet mogelijk. Het onderhavige bestemmingsplan is in feite een herziening en actualisering van bestaande regelgeving. Het plan is daarom weinig tot niet uitvoeringsgericht, maar meer een aanvulling op c.q. verbetering van een bestaand beoordelings- en toetsingskader voor verdere ontwikkelingen in het plangebied. Met betrekking tot de economische uitvoerbaarheid kan dan ook worden opgemerkt dat het hier een nagenoeg bestaande situatie betreft die in een nieuwe planologische regeling is vervat.

Een nieuwe onderdeel binnen de *Wet ruimtelijke ordening* wordt gevormd door de *Grondexploitatiewet*. Omdat in dit bestemmingsplan geen nieuwe ontwikkelingen aan de orde zijn, is de *Grondexploitatiewet* niet aan de orde en is het niet noodzakelijk een exploitatieplan op te stellen. De wijzigingsbevoegdheden zullen bij de nadere uitwerking worden getoetst aan de *Grondexploitatiewet*.

8. OVERLEG EN INSPRAAK

8. 1. Overleg

In het kader van het vooroverleg (het Overleg ex artikel 3.1.1 van het *Besluit ruimtelijke ordening*) is het voorontwerp van het bestemmingsplan "Dongjum, Herbaijum, Hitzum, Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum" voorgelegd aan de volgende instanties:

1. Het hoofd van de Afdeling Ruimtelijke Plannen van de Provinsje Fryslân;
2. Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, VROM-Inspectie regio Noord (Groningen, Friesland en Drenthe);
3. Het Ministerie van Economische Zaken, Regio Noord;
4. Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, de Hoofdingenieur-directeur Directie Noord-Nederland;
5. De Directeur van Directie Noord van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en visserij te Groningen;
6. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten te Amersfoort;
7. Het Ministerie van Defensie, Directie Noord/Ruimtelijke Ordening en Milieu te Zwolle;
8. Vitens Fryslân te Leeuwarden;
9. Bijkantoor NV Nederlandse Gasunie, Gastransport Services District Noord te Deventer;
10. Hoofdkantoor NV Nederlandse Gasunie te Groningen;
11. Hûs en Hiem, Welstandsadvisering en Monumentenzorg te Leeuwarden;
12. Regionale brandweer te Leeuwarden;
13. KPN Telecom BV, UTN Leidingbeheer te Zwolle;
14. NUON te Duiven;
15. Wetterskip Fryslân te Leeuwarden;
16. NV Essent te Leeuwarden;
17. Kamer van Koophandel Friesland te Leeuwarden;
18. KPN Telecom BV, Vaste NET / UTN Straalverbindingen te Apeldoorn;
19. Vereniging Dorpsbelangen Dongjum te Dongjum;
20. Vereniging Dorpsbelangen Oosterbierum / Klooster – Lidlum;
21. Vereniging Dorpsbelangen Herbaijum;
22. Vereniging Dorpsbelangen Hitzum;
23. Vereniging Dorpsbelangen Peins;
24. Vereniging Dorpsbelangen Ried;
25. Vereniging Dorpsbelangen Schalsum.

De schriftelijke reacties van de overlegpartners onder 1, 2, 10, 11, 12, 15, 18, 21, 22 en 23 zijn hierna afzonderlijk van commentaar voorzien. De overige instanties hebben aangegeven dat het voorontwerp van het bestemmingsplan "Dongjum, Herbaijum, Hitzum, Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum" hen geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen of hebben niet gereageerd. Alle ontvangen reacties zijn in bijlage 1 bij deze toelichting aan het plan toegevoegd.

Ad 1 Provinsje Fryslân

Om duidelijk te maken hoeveel belang de provincie hecht aan de opmerkingen, zijn ze gecategoriseerd in de categorieën 1, 2, 3 en 4. Hieronder vindt een uitleg plaats van de verschillende categorieën:

- Categorie 1; strijd/spanning met directe provinciale belangen zoals weergegeven in essentiële / richtinggevende uitspraken in het streekplan;
- Categorie 2; strijd/spanning met directe provinciale belangen zoals weergegeven in richtinggevende / indicatieve uitspraken in het streekplan;
- Categorie 3; strijd/spanning met (indirecte) provinciale belangen zoals de wettelijke basiskwaliteiten in het omgevingsrecht, alsmede niet wettelijke basiskwaliteiten.
- Categorie 4; strijd/spanning met indirecte provinciale belangen bij de juridische kwaliteit van bestemmingsplannen, bijvoorbeeld in het belang van een adequate handhaving van het ruimtelijk beleid.

Categorie 2 (strijd met richtinggevende / indicatieve uitspraken in het streekplan)

Ter bescherming van het archeologisch waardevol gebied bevat het bestemmingsplan de (dubbel)bestemming "Waarde - Archeologie". In deze bestemming is naast een aanlegvergunningstelsel een "bijzondere regel" opgenomen, waarin wordt bepaald dat de bouwvergunning voor bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 50 m² kan worden verleend als vooraf archeologisch onderzoek is verricht. Wanneer bij het onderzoek archeologische waarden worden aangetroffen kan de bouwvergunning onder voorwaarden worden verleend.

De constructie is juridisch gezien niet juist. Het is niet mogelijk voorwaarden met betrekking tot archeologie te stellen aan bouwwerken die bij recht in het bestemmingsplan zijn toegestaan. De provincie adviseert in de dubbelbestemming een bouwverbod op te nemen voor bebouwing met een oppervlakte groter dan 50 m². Ontheffingsmogelijkheden kunnen worden opgenomen onder voorwaarde van archeologisch onderzoek.

Aanvullend adviseert de provincie in het aanlegvergunningstelsel en in de ontheffingsregels als criterium op te nemen dat een advies van de Provinciaal Archeoloog wordt gevraagd voordat onder voorwaarden een vergunning wordt afgegeven dan wel een ontheffing wordt verleend.

Reactie:

Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden. De wet maakt formeel onderdeel uit van de Monumentenwet 1988 (Mw). Het belangrijkste doel van de Wamz is de bescherming van de aanwezige en de te verwachten archeologische waarden (het bodemarchief) door het reguleren van bodemversturende activiteiten. Uit de Wamz vloeien verschillende bevoegdheden voort voor onder andere de gemeente. Eén van deze bevoegdheden is het stellen van voorwaarden bij reguliere bouwvergunningen, dat volgt uit artikel 40 Mw.

Uit dit artikel volgt dat bij een bestemmingsplan in het belang van de archeologische monumentenzorg kan worden bepaald dat de aanvrager van een reguliere bouwvergunning als bedoeld in artikel 44, eerste lid van de Woningwet een rapport dient over te leggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld. De in de bijzondere regel van de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' opgenomen voorwaarden kunnen blijkens artikel 40 lid 2 juncto artikel 39 lid 3 Mw aan een dergelijke bouwvergunning worden gesteld. Daarmee kan gesteld worden dat deze constructie juridisch juist is.

Via deze regeling is het bouwen niet expliciet verboden, maar kan direct worden gebouwd indien voldoende rekening is gehouden met de archeologische waarden.

Een bouwverbod in combinatie met een ontheffing is in de dubbelbestemming niet opgenomen, omdat het te ver gaat om alle in de basisbestemming geboden bouw mogelijkheden terug te nemen en deze vervolgens door middel van een vrijstelling/ontheffing, met daaraan gekoppeld alle procedurele aspecten, weer toe te voegen. Dit wordt een te zware procedure geacht. Essentieel is dat de voorwaarden die aan de bouwvergunning kunnen worden gesteld voldoende waarborgen bieden dat de aanwezige en de te verwachten archeologische waarden worden beschermd.

Wij kunnen ons vinden in het advies van de provincie om als criterium toe te voegen dat een advies van de Provinciaal Archeoloog wordt gevraagd alvorens vergunning wordt verleend. Dit is aan de regels toegevoegd.

Categorie 2 (strijd met richtinggevende / indicatieve uitspraken in het streekplan)

In het plan zijn volgens de plantoelichting de terreinen die op de FAMKE - kaart zijn aangeduid als "Streven naar behoud" en "Waarderend onderzoek (terpen)" voorzien van een aanvullende beschermende regeling door middel van de bestemming "Waarde - archeologie". De plankaarten stemmen echter maar ten dele overeen met de begrenzingen van de FAMKE - kaart. De provincie verzoekt om de terreinen alsnog van een beschermd bestemming te voorzien.

Reactie:

Ter bescherming van de archeologisch waardevolle gebieden zijn conform de reactie van de provincie Fryslân de kaarten zodanig aangepast dat deze overeenstemmen met de begrenzingen van de FAMKE - kaart.

Categorie 3 (strijd met (indirecte) provinciale belangen)

De krachtens de Monumentenwet beschermde gebieden zijn niet apart aangeduid.

Vanuit het belang van de burger en vanwege de samenhang met het naastliggende beschermingsregime door de (dubbel)bestemming "Waarde - Archeologie" is een aanduiding van het archeologische monument gewenst.

Reactie:

In het plangebied komt een aantal panden voor die zijn aangewezen als beschermd rijksmonument die op basis van de Monumentenwet worden beschermd. Het bestemmingsplan hoeft dan ook geen beschermende regeling meer te treffen.

Ten behoeve van de signaalwerking zijn de adressen van de beschermde monumenten opgenomen in de toelichting bij het bestemmingsplan.

Categorie 3 (strijd met (indirecte) provinciale belangen)

Er ontbreekt aan advies van het waterschap. De provincie Fryslân vraagt aandacht voor het vereiste dat ook in ontwerpbestemmingsplannen de waterparagraaf moet zijn voorzien van een dergelijk advies.

Reactie:

In het ontwerpbestemmingsplan is de waterparagraaf toegevoegd.

Ad 2 VROM - inspectie

De VROM - inspectie adviseert bij de beoordeling van risicobronnen ook aandacht te besteden aan transportroutes gevaarlijke stoffen. Volgens de informatie van de VROM - inspectie komen geen transportroutes gevaarlijke stoffen voor.

Reactie

In de toelichting van het ontwerpplan is aandacht besteed aan de transportroutes voor gevaarlijke stoffen.

Volgens de gegevens van de VROM - inspectie is ook een hogedruk aardgastransportleiding in Dongjum aanwezig. Verzocht wordt de toelichting hierop aan te passen.

In het voorontwerp bestemmingsplan is niet aangegeven welke eigenschappen aan de leidingen zijn verbonden zodat niet valt na te gaan welke zonering van toepassing is. Verzocht wordt deze informatie in de toelichting op te nemen en conform de circulaire van 1984 een bebouwingsafstand en toetsingsafstand te bepalen.

Reactie

Voor de beantwoording van deze reactie wordt verwezen naar de beantwoording van de reactie van de Nederlandse Gasunie op dit punt.

Voor hogedruk aardgastransportleidingen is nieuw beleid en nieuwe regelgeving in ontwikkeling. Dit betekent dat er voor het plaatsgebonden risico de 10^{-6} contour dient te worden berekend en het groepsrisico dient te worden verwoord en in het bestemmingsplan wordt vastgelegd.

Om inzicht te verkrijgen in eventuele toekomstige knelpunten wordt geadviseerd de 10-6 contour te (laten) bepalen door de Gasunie en het groepsrisico in beeld te laten brengen.

Reactie

Voor de beantwoording van deze reactie wordt verwezen naar de beantwoording van de reactie van de Nederlandse Gasunie op dit punt.

In het plan wordt nauwelijks aandacht besteed aan de specifieke identiteit van de dorpen. Hoewel er geen van de dorpen als wettelijk beschermd dorpsgezicht is aangewezen, zou het aanbeveling verdienen de bestaande stedenbouwkundige karakteristiek in het bestemmingsplan te benoemen en in de planuitgangspunten te verwerken.

Reactie

In hoofdstuk 2 van de toelichting zijn de ontstaansgeschiedenis van de dorpen evenals de ruimtelijke en functionele karakteristieken uitgebreid verwoord. De specifieke identiteit van de dorpen is hiermee voldoende aan bod gekomen. Dit is ook in paragraaf 5.1 van de planuitgangspunten verwerkt.

Onder het kopje Archeologie is sprake van beschermde archeologische monumenten, waarvoor bij de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) een vergunning aangevraagd dient te worden. De ROB is opgegaan in de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten. De tekst dient hierop aangepast te worden.

Reactie

Naar aanleiding van deze reactie wordt de toelichting van het plan aangepast. De ROB wordt vervangen door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.

Binnen het plan bevinden zich diverse beschermde monumenten: het is gewenst deze beschermde monumenten op de plankaart van een aanduiding te voorzien.

Reactie:

Voor de beantwoording van deze reactie wordt verwezen naar de beantwoording van de reactie van de Provinsje Fryslân op dit punt.

Ad 10 Nederlandse Gasunie

Het voorontwerpplan is door de Gasunie getoetst aan het nieuwe externe veiligheidsbeleid van het ministerie van VROM, zoals dat naar verwachting in 2009 in werking zal treden middels de AMvB Buisleidingen.

Het groepsrisico en het plaatsgebonden risico is bepaald voor een 4 inch leiding van 40 bar voor het tracé Dongjum - Berlikum.

De 1% letaliteitgrens van deze leiding ligt op 45 meter. Een gedeelte van het plangebied ligt binnen de 1% letaliteitgrens van de leiding. De 100% letaliteitgrens van de leiding ligt op 30 meter. Binnen dit gebied is geen toename van het groepsrisico.

Verder is gekeken of de plaatsgebonden risicocontour van de leiding een knelpunt oplevert. Uit de inventarisatie blijkt dat er zich geen kwetsbare objecten bevinden binnen de PR-10-6 contour van deze leiding. Dit betekent dat het plaatsgebonden risico geen belemmering vormt voor realisatie van het plan.

Reactie

De toetsing van de Gasunie wordt opgenomen in de toelichting van het plan.

In de toelichting van het plan wordt alleen ingegaan op de aanwezigheid van de aardgastransportleiding in Ried. Deze leiding gaat ook door de kern Dongjum.

Reactie

In de toelichting van het plan wordt opgenomen dat de aanwezige hogedruk aardgastransportleiding ook in Dongjum aanwezig is.

Ad 11 Hûs en Hiem

In de beschrijving van het welstandsbeleid wordt in de slotzin het volgende gesteld: "Mocht dit (grootschalige ontwikkelingen) toch aan de orden zijn, dan zullen deze in het kader van welstand worden getoetst aan redelijke eisen van welstand".

Daarmee wordt verondersteld dat er naast de in de welstandsnota vastgestelde gebiedsgerichte welstandscriteria nog een ander toetsingskader zou zijn in de vorm van een algemene formule: "redelijke eisen van welstand". Deze veronderstelling is onjuist, omdat er een door de raad vastgesteld beleidskader ontbreekt, hetgeen strijdig is met de wettelijke regelgeving. Aanbevolen wordt deze zit te schrappen.

Bij grootschalige ontwikkelingen ligt het meer voor de hand voor het betreffende gebied een nieuw toetsingskader vast te stellen of aansluiting te zoeken bij een bestaand hoofdstuk van de welstandsnota.

Reactie

Conform het voorstel van Hûs en Hiem wordt de volgende zin uit de toelichting geschrapt: "Mocht dit (grootschalige ontwikkelingen) toch aan de orde zijn, dan zullen deze in het kader van welstand worden getoetst aan redelijke eisen van welstand".

Bij grootschalige ontwikkelingen wordt een apart toetsingskader ontwikkeld.

Hûs en Hiem merkt verder op dat het laten adviseren door een landschapsarchitect, zoals uitgevoerd voor de toekomstvisie van Oosterbierum, een zeer waardevolle aanzet kan vormen tot versterking van de sterke punten in het bestaande dorpsbeeld en betere inzichten in de kernkwaliteiten van een dorp kan verschaffen.

Reactie

De gemeente neemt dit voor kennisgeving aan en zal hiermee rekening houden bij de uitwerking van het bestemmingsplan.

Ad 12 Regionale brandweer Leeuwarden

De activiteiten op de boorlocatie buiten Herbaijum zijn geen risicovolle activiteiten, zoals bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Brandweer Fryslân heeft voor dit plan dan ook geen formele adviesbevoegdheid. Toch brengt de brandweer een aantal punten onder de aandacht.

Het Besluit algemene regels milieu mijnbouw sluit aan bij het Bevi. Het boren is niet toegestaan indien zich een kwetsbare bestemming, zoals gedefinieerd in het Bevi, binnen de contour van 10^{-6} /jaar van het plaatsgebonden risico bevindt. Uit de QRA blijkt dat binnen de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} /jaar geen kwetsbare bestemmingen bevinden. De plaatsgebonden risicocontour is echter niet opgenomen op de bestemmingsplankaart.

Het advies van de brandweer is om de plaatsgebonden risicocontour op de plankaart op te nemen en hier voorschriften aan te verbinden. Het is ook aan te bevelen een wijzigingsbepaling op te nemen om in de toekomst de risicocontour te kunnen verkleinen of vergroten.

Reactie

De plaatsgebonden risicocontour van de boorlocatie valt buiten de grens van het plangebied en kan niet worden opgenomen op de plankaart.

Op basis van het bestemmingsplan en/of bijgevoegde risicoberekening is het niet duidelijk of er ook transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt van of naar de boorlocatie.

Reactie

Binnen het plangebied komen geen transportroutes gevaarlijke stoffen voor, zoals in paragraaf 4.7 van de toelichting is beschreven.

De lokale brandweer ziet voor dit plan geen knelpunten in de aanwezige bluswatervoorzieningen (voldoende open water in de directe omgeving) op de betreffende locatie.

Voor advies inzake de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van zwaar ongeval in het plangebied verwijst de brandweer door naar de gemeentelijke brandweer.

Op basis van het besluit algemene regels milieu mijnbouw dient de uitvoerder, na overleg met de commandant van de plaatselijke brandweer, een brandbestrijdingsplan op te stellen en er voor zorg te dragen dat het plan tijdens het boren op de locatie aanwezig is.

Reactie

De gemeente neemt dit voor kennisgeving aan en zal hiermee rekening houden bij de uitwerking van het bestemmingsplan.

Ad 15 Wetterskip Fryslân

Wetterskip Fryslân heeft een wateradvies uitgevoerd inzake het bestemmingsplan "Dongjum, Herbaijum, Hitzum, Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum".

De aanleiding van het bestemmingsplan betreft een plan met een conserverend karakter dat, buiten enkele perceelsgerichte ontwikkelingsmogelijkheden, geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt die van invloed zijn op de waterhuishouding. Wetterskip Fryslân heeft daarom geen op- of aanmerkingen op het plan.

Reactie

De gemeente zal het wateradvies verwerken in het bestemmingsplan.

Ad 18 KPN Telecom BV

KPN verzoekt de gemeente om bij de nadere uitwerking van het plan rekening te houden met een aantal technische c.q. inrichtingsaspecten die daarbij aan de orde kunnen komen.

Reactie:

De gemeente neemt dit voor kennisgeving aan en zal hiermee rekening houden bij de uitwerking van het bestemmingsplan.

Ad 21 Vereniging Dorpsbelangen Herbaijum

Op Rijksweg nummer 22 zit het dorpscafé. Het achterliggende deel van het perceel Rijksweg 24 maakt hier onderdeel van uit. Dit deel heeft in het voorontwerp bestemmingsplan echter de bestemming "Woondoeleinden".

Er zijn plannen om het dorpshuis te verplaatsen naar het achterste gedeelte van het pand aan de Rijksweg 22/24. De huidige locatie van het dorpshuis aan de Meester Feringastraat 8, dient vervolgens een woonbestemming te krijgen. Voor de zomer is hier meer duidelijkheid over.

Het agrarisch bedrijf aan de Rijksweg 11 heeft in het verleden ontheffing gekregen om tot 50% van het bouwvlak te bebouwen. In het voorontwerp bestemmingsplan is een percentage van 30% opgenomen.

Reactie

Deze plannen zullen door Dorpsbelang Herbaijum in een dorpsvisie vastgelegd moeten worden en vervolgens door de inwoners geacordeerd moeten worden. Aan de hand van de dorpsvisie zal de gemeente een oordeel geven over de wenselijkheid van de verplaatsing en aanpassing van het huidige perceel aan de Meester Feringastraat 8 in een woonbestemming. De plannen zijn op dit moment nog niet voldoende concreet, waardoor aanpassing van de bestemming op dit moment niet gewenst is. Wel worden een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de verplaatsing van het dorps-huis richting het achterste gedeelte van het pand Rijksweg 22/24 en een woonfunctie aan de Meester Feringastraat 8 via een wijzigings-procedure mogelijk te maken.

Verder is in 2007 bouwvergunning en vrijstelling verleend voor een ligboxenstal op het perceel Rijksweg 11 in Herbaijum. Vrijstelling is verleend voor overschrijding van het bebouwingspercentage tot 50%. Dit percentage wordt conform de inspraakreactie van Dorpsbelangen Herbaijum aangepast van 30% naar 50%.

Ad 22 Vereniging Dorpsbelangen Hitzum

Het perceel ten westen van het perceel Oudeweg 2 in Hitzum heeft in het voorontwerp bestemmingsplan de bestemming 'Verkeer – Verblijf' gekregen. Het feitelijke gebruik is echter een groenstrook. Dorpsbelangen Hitzum vraagt dit aan te passen.

Reactie

Conform de overlegreactie van Dorpsbelangen Hitzum wordt voor de bestemming ten westen van het perceel Oudeweg 2 in Hitzum de bestemming 'Groen' opgenomen.

Ad 23 Vereniging Dorpsbelangen Peins

Vereniging dorpsbelangen Peins verwijst in de overlegreactie na twee omissies op pagina 13 en 24. Dit is telefonisch doorgegeven. Het betreft hier de volgende twee omissies:

- In de dorpsstraat zijn geen woningen in de jaren '60 gebouwd. Wel zijn in deze tijd woningen gebouwd aan de Dorpsstraat nummer 27 t/m 41.
- De planning van het categoriseringsplan klopt niet.

Met Wonen Noordwest Friesland (WNWF) heeft dorpsbelangen Peins meerdere keren gesproken over verfraaiing van de woonhuizen aan de Dorpsstraat nummers 31 t/m 41. Hier is sprake van een saai voorgevel. In het woonplan van WNWF is voorzien om in 2016 tot renovatie of vervanging van deze huizen over te gaan. Tijdens een symposium zijn een aantal schetsen gemaakt met de mogelijkheid de woning te vergroten door een uitbouw aan de voorzijde, waardoor een levendiger straatbeeld ontstaat. Door in het bestemmingsplan vast te stellen dat uitbouwen 3 meter achter de voorgevel moeten worden gesitueerd komt deze mogelijkheid te vervallen. Dorpsbelangen Peins wil deze mogelijkheid open houden.

Verder merkt dorpsbelangen Peins nog op dat zij geen voorkeur hebben met betrekking tot locatie 1 of 3 voor mogelijke woningbouw (pagina 29).

Reactie

De twee omissies, zoals telefonisch doorgegeven door Dorpsbelangen Peins, zijn in het ontwerp bestemmingsplan hersteld.

In de voorschriften is opgenomen dat aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tenminste 3,00 meter achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan worden gebouwd. Vanuit ruimtelijk en stedenbouwkundig oogpunt is dit wenselijk. Er is in het plan ook een binnenplanse ontheffingsmogelijkheid opgenomen om af te wijken van deze maat (artikel 19 lid 4 sub d). Mocht het vanuit ruimtelijk en stedenbouwkundig oogpunt wenselijk zijn dat voor genoemde woningen aanbouwen voor de voorgevel worden gebouwd, dan kan gebruik worden gemaakt van deze binnenplanse ontheffingsmogelijkheid.

Dorpsbelangen Peins heeft aangegeven geen voorkeur te hebben gegeven voor mogelijke woningbouwlocaties. Dorpsbelangen heeft inderdaad geen voorkeur uitgesproken voor een locatie. De zin 'De laatste locatie geniet de voorkeur', wordt uit de toelichting van het plan gehaald.

8. 2. Inspraak

In het kader van de inspraak heeft het voorontwerp van het Bestemmingsplan "Herbaijum, Peins, Ried, Dongjum, Hitzum, Oosterbierum en Schalsum" met ingang van 1 december 2008 gedurende zes weken ter inzage gelegen, waarbij de mogelijkheid bestond voor een ieder om schriftelijk en/of mondeling op het plan te reageren. Van deze mogelijkheid is gebruik gemaakt door:

- De heer H.H. Visscher, Paradyske 14, 8807 PT Herbaijum.
De inspraakreactie wordt hierna samengevat en voorzien van een gemeentelijke reactie.

H.H. Visscher

Op de plankaart van het voorontwerp - bestemmingsplan is naast uw woning aan het Paradyske 14 in Herbaijum is een groenstrook weergegeven. U heeft deze strook in eigendom en in gebruik bij uw woonperceel. De strook moet dan ook de een woonbestemming krijgen.

Reactie

De bedoelde strook wordt in het ontwerpbestemmingsplan onder de woonbestemming opgenomen.

8. 3. Ambtelijke aanpassingen

Het perceel ten zuiden van het perceel Marten Anemastraat 12 te Dongjum heeft in het voorontwerp bestemmingsplan de bestemming "Verkeer - Verblijf" gekregen. Het betreft hier het voormalige speelterreintje voor de peuterzaal. Het dorpshuis en het speelterrein is inmiddels verkocht. Het speelterreintje is verkocht aan de eigenaar van het perceel Marten Anemastraat 12 te Dongjum. Deze heeft het perceel in gebruik als tuin. De bestemming van het perceel wordt hierdoor aangepast in de bestemming "Wonen - 2".

9. RAADSVASTSTELLING

Het ontwerpbestemmingsplan “Dongjum, Herbaijum, Hitzum, Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum” heeft met ingang van 14 mei 2009 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode is een ieder in de gelegenheid gesteld om zijn of haar zienswijze omtrent het plan kenbaar te maken. Er zijn één zienswijze ingediend, door Provinsje Fryslân.

De zienswijze is gegrond verklaard. Tevens vinden er enkele ambtelijke aanpassingen in het plan plaats. Dit heeft de volgende wijzigingen tot gevolg:

- voor de bescherming van het archeologisch waardevol gebied voor een archeologisch rapport wordt het woord “kunnen” in de regels vervangen door het woord “moeten”;
- de grenzen van het café aan de Rijksweg 22 in Herbaijum worden in overeenstemming gebracht conform de huidige situatie;
- in verband met het intrekken van een milieuvergunning voor een voormalige agrarische bedrijf aan de Hoofdweg 2 te Ried, wordt de bestemming gewijzigd in de bestemming “Wonen - 1”, waarin beperkt agrarisch medegebruik en het hobbymatig houden van dieren wordt toegestaan;
- voor het dorp Oosterbierum wordt de toelichting van het bestemmingsplan op enkele kleine punten aangepast c.q. verduidelijkt.

Op 3 september 2009 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan “Dongjum, Herbaijum, Hitzum, Oosterbierum, Peins, Ried en Schalsum” vastgesteld met de bovenstaande wijzigingen. Voor de raadsstukken wordt verwezen naar bijlage 3 bij deze toelichting.

===